

3

MN

COLECȚIA
MUNȚII
NOȘTRI

N. POPESCU

PARÎNG

Popescu, Nae: Munții Parîng. Ghid turistic.

Coperta colecției: C. CONSTANTINIU

Schițe de hărți: NAE POPESCU

Cartografie: V. MARINACHE

Scanare: SVEN PANTHÖFER (2003) <http://www.pantulescu.de>

EDITURA PENTRU TURISM

București, 1974

Cuprins

Caracterizare geografică.....	3
Limitele	3
Munții învecinați	3
Relieful	4
Rețeaua hidrografică	4
Resursele subsolului	6
Clima	6
Vegetația.....	6
Fauna Parîngului	7
Ocrotirea naturii	7
Localități și drumuri de acces.....	7
Marcaje și poteci	8
Cabane și adăposturi.....	8
Trasee turistice	9
1. Petroșani – Cabana Rusu.....	9
Varianta A: Petroșani – v. Maleia – cabana Rusu.....	9
Varianta B: Petroșani – dealul Moșic – cabane Rusu	10
Varianta C: Petroșani – d. Slătinoara – Curmătura Călinii – cabana Rusu.....	10
2. Lainici – vf. Babei – m. Reciul – Ciocîrliul Grivelor – vf. Parîngul Mare – Curmătura Gruiful – Sfîna Roșiile	11
3. Novaci – Valea Gilortului – Cabana Rîncea.....	13
4. Novaci – m. Cerbu – Cabana Rîncea	14
5. Baia de Fier – cabana Peștera Muierii.....	15
6. Cimpa – cabana Voievodu	16
7. Cabana Rusu – vf. Parîngul Mare – l. Cîlcescu – Cabana Obîrșia Lotrului.....	16
8. Cabana Obîrșia Lotrului – l. Cîlcescu – vf. Parîngul Mare – Cabana Rusu.....	19
9. Cabana Rîncea – m. Urdele – v. Iezerul – Cabana Obîrșia Lotrului.....	21
10. Cabana Voievodu – Poiana Muierii – Cabana Obîrșia Lotrului	22
11. Cabana Obîrșia Lotrului – Groapa Seacă – Cheile Jiețului – Petroșani/Lonea.....	23
12. Cabana Obîrșia Lotrului – Groapa Seacă – vf. Capra – Poiana Muierii – Cabana Voievodu.....	25
13. Sfîna Roșiile – Lacul Verde – vf. Cîrja – m. Slivei – Sfîna Roșiile	26
14. Sfîna Roșiile – m. Slivei – Piciorul Gemănarea – v. Polatiștea – Iscroni	27
15. Cabana Obîrșia Lotrului – ș. Ștefanul – m. Cărbunele – vf. Mohorul – „Hornul Lacurilor“ – l. Cîlcescu	29
16. l. Cîlcescu – l. Păsări – vf. Coasta lui Rus – Groapa Seacă – Cabana Obîrșia Lotrului	31
17. l. Cîlcescu – Piatra Tăiată – vf. Mohorul – m. Păpușa – Cabana Rîncea.....	33
18. Cabana Rîncea – vf. Păpușa – Curmătura Oltețului.....	34
19. Curmătura Oltețului – Cheile Oltețului – Polovragi	35
20. Sfîna Roșiile – valea Roșiile – valea Jiețului – „Cotu Jiețului“	36
Aspecte de iarnă	37
1. Pante pentru schi	37
2. Trasee de iarnă	38

Caracterizare geografică

Iubitorii drumeției au considerat întotdeauna Parîngul în familia celor mai frumoși și interesați munți din țara noastră. Bucurându-se de renumele piscurilor, căldărilor și lacurilor sale, Parîngul a atras constant generații întregi de turiști. Din orice parte începem urcușul întâlnim în lungul itinerarelor care străbat Munții Parîng numeroase comori de frumusețe: creste înalte, vîrfuri ce rivalizează ca înălțime cu cele mai înalte piscuri făgărășene, lacuri glaciare, cascade înspumate, chei, ape bogate, păduri înmiresmate...

Masivul Parîng cuprinde munții dintre Olt, Jiu și Strei, adică Munții Parîng, Munții Căpățîinii, Munții Lotrului. Munții Cindrel, Munții Șurean, formînd o vastă întindere cu o lungime est-vest de cca 100 km și o lărgime nord-sud de 70–80 km, cea mai dezvoltată lărgime din Carpații Meridionali. Din această suprafață muntoasă Munții Parîng ocupă sectorul de sud-vest avînd pe direcția est-vest o lungime de cca 32 km, iar pe direcția nord-sud o deschidere maximă de 33 km. Din punct de vedere administrativ ei sînt cuprinși în județele Gorj (la sud), Hunedoara (la nord) și Vîlcea (la est).

LIMITELE

Munților Parîng sînt formate în mare parte de apele unor rîuri importante: Jiul, Jiul de Est, Oltețul, Lotrul și unii afluenți ai acestuia, întrucît asupra limitei răsăritene specialiștii au puncte de vedere deosebite, spre simplificare vom considera ca limită estică unele porțiuni ale șoselei alpine, DN 67 C, după cum se va vedea mai jos.

Pentru a cunoaște limitele turistico-geografice ale Munților Parîng, le vom parcurge spre vest, începînd din pasul Tărtărau (1665 m); în acest punct DN 67 C traversează culmea principală carpatină, din bazinul Lotrului în cel al Sebeșului. Ne aflăm totodată în locul de întîlnire a trei unități: Lotru, Șurean și Parîng. Limita începe la vest de Poiana Muierii (1665 m), trece coama munților și coboară pe d. Sterminosul pînă la gura p. Voievodul (820 m), unde ia naștere Jiul de Est. De aici spre vest limita se întinde de-a lungul acestui rîu care atinge localitățile Cîmpa, Lonea și Petrila. Imediat la vest de Petrila (gura p. Banița – 600 m alt.), hotarul se frînge spre sud. Pînă aici Parîngul a avut ca vecin la nord Munții Șurean. La limita nord-vestică Jiul de Est trece prin Petroșani și apoi prin Livezeni, unde-și adună apele cu Jiul de Vest (556 m). În acest sector se întind, la vest, Munții Retezat (ramura Tulișa).

De la Isroni la Sadu (defileul Surduc-Lainici) și mai jos pînă la Bumbești-Jiu (299 m), Jiul separă Munții Parîng de Munții Vîlcan. Limita sudică a Parîngului poate fi considerată ca pornind de la Bumbești-Jiu spre est pe linia localităților Stăncești, Oasna, Radoși, Novaci, Baia de Fier, pînă la Polovragi (560 m), la apa Oltețului. De aici hotarul estic este preluat spre nord de Olteț, care desparte Parîngul de Munții Căpățîinii. De la izvorul Oltețului atinge curmătura Oltețului (1615 m) pe creasta de legătură Parîng – Căpățîna și coboară pe Pîrîul lui Petricu pînă în v. Latoriței (1140 m). Limita turistică de nord a Parîngului este preluată de Latorița spre izvoare pînă la șoseaua alpină DN 67 C. Vom limita convențional aria turistică de est a Parîngului în lungul șoselei, prin șaua Ștefanul, la Obîrșia Lotrului iar de aici în continuare pînă în pasul Tărtărau.

MUNȚII ÎNVECINAȚI

La nord, limita Parîngului o constituie **Munții Șurean**, foarte întinși ca suprafață, dar cu înălțimi mai modeste. Ei culminează în Vîrful lui Pătru (2130 m); două din potecile turistice marcate sînt trasee de legătură cu Parîngul. **Munții Retezat**, impunători și renumiți prin lacurile glaciare, se aștern la nord-vest; ei trimit ca avantpost spre Parîng doar o ramură scundă Munții Tulișa (alt.

max. 1763 m). Peste aceștia în zile limpezi se zăresc din Parîng: Vîrfurile Peleaga (2509 m) și Păpușa (2500 m) **Munții Vîlcan**, vecinii de la vest, ating înălțimile maxime în Vîrfurile Straja (1870 m) și Oslea (1946 m). Între Vîlcan și Parîng se adîncește defileul sălbatic în care Jiul și-a dăltuit chei impresionante. Atît Retezatul cît și Vîlcanul nu au trasee turistice de legătură cu Parîngul. **Munții Căpățîinii**, vecinii de la est, se înșiră în lungime pînă la Olt, săltînd mai ales în partea apuseană și centrală cîteva înălțimi de peste 2000 m. Creasta Parîngului se leagă direct cu creasta Căpățîinii prin drum nemarcat. **Munții Lotru**, vecinul din nord-est, (alt. max. Vîrfurile Cristești, 2233 m) sînt legați de Parîng prin culmea Tărtărau – Poiana Muierii; traseele turistice de legătură pornesc de la Obîrșia Lotrului.

RELIEFUL

Priviți din Petroșani, Munții Parîng apar ca un imens meterec dominat în aparență de vf. Cîrja. În realitate, spre sud de acest pisc, creasta cu zimți mărunți urcă puțin perceptibil pînă la vf. Parîngul Mare. Acest colos cu cei 2519 m ai săi domină nu numai Munții Parîng, dar și toți munții cuprinși între Olt și Dunăre, depășind și frunțile Retezatului.

Cu toate că Parîngul este cel mai însemnat dintre munții cuprinși între Olt, Jiu și Strei, el rămîne la sud de culmea principală a Carpaților, ce trece din Munții Lotru direct în Munții Șurean prin m. Tărtărau, m. Poiana Muierii și m. Voievodul. Munții Parîng reprezintă deci o impresionantă ramificație sudică ce se întinde prin intermediul Munților Căpățîinii de la Jiu la Olt; legătura între culmea principală carpatină și creasta Parîngului pornește din m. Poiana Muierii spre sud, atingînd pe rînd vf. Pravățul (1893 m), vf. Ciobanul Mare (1944 m), vf. Pietrele (2155 m) și se racordează în vf. Coasta lui Rus (2301 m). Creasta înaltă a Parîngului începe din vf. Măgura (970 m) și continuă spre est peste vf. Parîngul Mic (2074 m), vf. Cîrja (2405 m), vf. Parîngul Mare, Coasta lui Rus (2301 m), vf. Mohorul (2337 m), vf. Păpușa (2136 m), vf. Micaia (2170 m), pînă la curmătura Oltețului (1615 m).

Din această culme înaltă se desfac spre sud o serie de muchii în general acoperite cu pășuni întinse. O viguroasă ramificație începe chiar din vf. Parîngul Mare prin vf. Mîndra (2360 m) și vf. Tărtărau, vf. Măcar ia, vf. Groapa, vf. Voișanul, vf. Molidvișul (1758 m). Din acest vîrf ea se desface asemenea unui trident din care pornesc alte culmi întinse între Jiu și Gilort. Din vîrfurile principale (2519 m) o altă culme se îndreaptă spre sud-vest, prin vf. Țapu, vf. Ciocîrlitul Grivelor (2028 m), m. Prisloapele, m. Reciul etc. Alte culmi mai importante spre sud sînt Păpușa-Tolanu pe care trecea șoseaua alpină, DN 67 C, și culmea Mușetoaia-Cătălin-Sohodol.

Spre nord ramificațiile sînt mai numeroase, dar scurte și abrupte. Dintre cele mai însemnate sînt culmea Cîrja-Mija și culmea Iezerul-Ștefanul, iar de aici șirul de munți ai Latoriței.

REȚEAUA HIDROGRAFICĂ

a Munților Parîng este deasă și uniformă.

Jiul, cel mai însemnat rîu, ia naștere la Iscroni prin unirea Jiului de Est cu Jiul de Vest. Jiul de Est se formează la rîndul său lîngă cabana Voievodul prin unirea pîrului Voievodul cu pîrful Sterminos. De pe teritoriul Parîngului, Jiul de Est culege (pe stînga) pîraiele Cîmpa și Jieț. Acesta din urmă este colectorul majorității apelor curgătoare de pe versantele nordice, de la vf. Coasta lui Rus la m. Slîma și d. Negru. Pe flancul vestic al Parîngului, în principal Jiul culege la sud de Iscroni pîraiele: Izvorul, Polatiștea, Chitul și Sadul. De pe fețele sudice ale Parîngului, Gilortul, important afluent al Jiului, culege apele: Blahnița, Ghia. Runcu, Galbenu etc. La hotarul răsăritean al Munților Parîng curge Oltețul, afluent al Oltului, care iese din munți lîngă Polovragi.

Pe flancul nordic, apele curgătoare aflate între vf. Coasta lui Rus și curmătura Oltețului fac parte din bazinul Lotrului. Astfel izvorul principal al Lotrului, pîrîul Cîlcescu, adună apele din văile glaciare străjuite de Coasta lui Rus și Mohorul, iar Latorița, tributară tot Lotrului, culege pîraiele începînd de la n. Iezerul și pînă la curmătura Oltețului.

Munții Parîng adăpostesc 22 de **lacuri glaciare** mai importante și alte peste 20 de lăculețe sau ochiuri de apă. Aproape toate sînt situate pe versantul nordic. Excepție fac doar lăculețele lașul (Lașul) de obîrșia văii Setea Mică și Mohorul, în căldarea nord-estică a vf. Mohorului.

Lacurile glaciare de pe versantul nordic fac parte toate din bazinele hidrografice ale Jiețului (la vest) și Lotrului (la est). În complexul aparținînd Jiețului se găsesc cele mai mu Ițe și i mai mari lacuri din masiv; ele sînt dispuse în circuri formate de afluenții principali ai Jiețului: Mija, Sliveiul, Roșiile și Ghereșul (Dereșul).

În cercul nord-vestic se află **I. Mija** (I. Zăvoaiele sau I. Luncii).

În cercul Sliveiului se găsesc: **I. Custura**, **Lacul Înghețat** (2120 m) pe flancul stîng, și **Lacul Verde**, **Lacul Mic** și **Lacul Slivei***, pe flancul drept al văii glaciare. Cel mai însemnat este **Lacul Verde**, (0,615 ha, 6,5 m adîncime).

În cercul Roșiile, lacurile s-au păstrat numai în căldarea estică, ele fiind etajate de la baza piscului Parîngul Mare astfel: **I. Mîndra sau Oglinda Mîndrei** (1,11 ha, 8,3 m adîncime, 2148 m alt.); **Lacul Lung****, **I. Roșiile său Tăul fără Fund** (3, 76 ha, 17,6 m adîncime, 1978 m. alt), cel mai mare și mai adînc lac din Parîng, și **Zănoaga Stînei** (4,9 ha, 1,25 m adîncime, 1906 m alt.).

În compartimentul de răsărit din complexul de lacuri Jieț se află **I. Geheresul** (Dereșul).

Complexul de lacuri Cîlcescu este la rîndul său împărțit în 3 mari circuri. În cercul vestic, căldarea Găuri, se află lacul cu același nume **I. Găuri**. În cel mijlociu se găsește **I. Zănoaga Mare** (0,7 ha, 1 m adîncime) și alte cîteva ochiuri de apă. La est de această căldare se află căldarea Cîlcescu adăpostind cel mai frumos lac din Parîng. Așezat în partea inferioară a căldării, **I. Cîlcescu** (3,02 ha, 9,3 m adîncime, 1935 m alt.) este punctul de atracție cel mai căutat de drumeți. Mai sus de acest lac, situate pe trepte succesive, se odihnesc apele lacurilor: **Vidal** (987 m. alt.), **Pencu** (1991 m alt.), **Păsări** (2078 m alt.), **Setea Mare** (2093 m alt.).

În cercul de răsărit se află **I. Iezerul Parîngului**.

În afară de aceste două mari complexe hidrografice, bazinul superior al Latoriței adăpostește și el cîteva lacuri glaciare mai puțin însemnate ca dimensiuni: Muntinul Mic, Iezerul Latoriței, Cioara, Galbenul (Singuratecul).

Din categoria lacurilor de altă origine (mai ales nivale) întîlnim pe traseele turistice I. Ciobanul (1980 m alt., traseul nr. 16), I. Micaia (traseul nr. 18), Tăul Porcului (traseul nr. 2) etc. Nu putem trece cu vederea frumoasele lacuri de baraj (în construcție) din cadrul complexului hidroenergetic Lotru: captarea Oltețul, captarea Latorița, captarea Galbenul, captarea Jiețul.

Din punct de vedere **geologic** Muncii Parîng sînt asemănători Făgărașului; relieful alpin este dominat de roci cristaline, care se prezintă fie sub formă de șisturi cristaline, roci amfibolice asociate cu roci cloritice (I), fie grandioritice (II). Primele caracterizează o fișie nordică în zona Parîngului Mic – Cîrja – Mija și o fișie sudică extinsă pe direcția crestei principale din pasul Surduc – Ciocîrluiul Grivelor, prin zona subalpină la sud de Parîngul Mare pînă dincolo de Păpușa și curmătura Oltețului. A doua categorie cuprinde zona piscurilor începînd cu Stoenița – vf. Parîngul Mare și în continuare Coasta lui Rus și Mohorul pînă către Latorița. În zona Molidvișul-

* După I. Pișotă: Lacurile verde I, II, III.

** După I. Pișotă: TăulRoșiilor.

Cerbu se așterne o nouă zonă de granite gnaisice și gnaisuri, alternând pînă la poalele sudice ale munților cu șisturi cristaline și din nou granite (de exemplu în cheile Gilortului).

La periferia munților apar roci sedimentare: Pietrele Albe – Polatiștea – Izvorul (la vest), Novaci – Baia de Fier – Cheile Galbenului – Cheile Oltețului (la sud-est) și Pietrele – Cărbunele – Muntinul (la nord).

În zona alpină se evidențiază relieful glaciatic, care se manifestă sub formă de circuri și văi glaciare mai ales pe versanții de nord.

Cele mai însemnate văi glaciare sînt cea a Jiețului (cca 5,5 km lungime) și Cîlcescu (cca 5 km lungime). În afară de acestea, la obîrșia Latoriței se află și alte căldări și ulucuri glaciare mai puțin dezvoltate ca de altfel și cele de pe versanții din sud-vest (Mohorul, Lașul, Surpată etc.).

RESURSELE SUBSOLULUI

La poalele nord-vestice ale Parîngului se află marele bazin carbonifer Valea Jiului (cca 170 km), care se întinde de la Uricani la Cîmpa. Alte bogății minerale sînt grafitul în m. Cătalinul și m. Rîbai, mineralizările de fier de la Baia de Fier. În zona Urdele, în calcarele metamorfice și șisturile cloritoase se află lentile de azbest.

CLIMA

În acest sector al Carpaților, clima este caracteristică întregului lanț meridional, al munților înalți și mijlocii, cu unele elemente putînd fi comparate cu cele ale climei submediteraneene. Turiștii pot observa că limita pădurilor pe clinele sudice nu este dominată întotdeauna de conifere. Foioasele găsesc condiții prielnice să se dezvolte pînă la altitudini destul de mari.

Vîntul predominant este cel din sectorul vestic, și în general aduce vreme umedă. Vîntul rece din nord aduce de obicei o vreme mai favorabilă ascensiunilor. După datele culese de stația meteo Parîng, precipitațiile anuale sînt de cca 1400 mm (la Novaci ele se reduc la 863 mm) iar temperatura medie -10°C în ianuarie și $+6^{\circ}\text{C}$ în iulie.

Parîngul are 8 luni reci și 4 luni temperate. În zonele la peste 1800 m zăpada cade începînd cu a doua jumătate a lunii septembrie și se topește în cea mai mare parte în mai și iunie. Uneori rămîn, în părțile umbroase alpine, petice de zăpadă pînă în mijlocul verii.

VEGETAȚIA

este etajată ca și în restul Carpaților, cu mici deosebiri locale, explicabile datorită particularităților solurilor, climei și amplasării munților. În zonele foarte înalte, Parîngul prezintă pe versanții de sud pășuni întinse, iar către nord (mai ales în zona centrală) predomină zone stîlcoase.

În zona alpină printre pajiști și tufișuri cresc părușca, rogozul alpin și altele. Alternativ se prezintă suprafețe de smirdar, afine etc. În zona subalpină, dintre ierburi se întîlnesc părușca, iarba stîncilor, țapșoaca; tufișurile sînt dominate de jneapăn, anin verde și ienupăr. În zonele subalpine din Valea Jiețului, la Cîlcescu, întîlnim exemplare de zîmbbru (*Pinus cembra*), relict din flora perioadei postglaciare. Zona montană forestieră, subzona molidului, este constituită mai ales din molidișuri, mai puțin din brad. Subzona pădurilor de amestec este constituită din fag și rășinoase, mai ales molid. În această subzona se mai află ulmul de munte, frasinul etc. Subzona fagului montan este alcătuită mai ales din fag și carpen. La poalele sudice ale munților se dezvoltă și gorunul mai ales în apropiere de Novaci și Bumbești.

Pajiștile montane secundare, pășunile din zona pădurilor ocupă suprafețe întinse mai ales în nord-vestul Munților Parîng, pe munciei Cimpei.

FAUNA PARÎNGULUI

Bogată și variată. Pădurile întinse și stîncăriile încîlcite de vegetație tăinuiesc bîrlogurile urșilor. Turiștii vor auzi des de la ciobani de „vizitele“ pe la stîne ale acestora. Prin poienile din făgete putem observa scurmăturile zdravene ale mistreților. Pe teritoriul Ocoalelor silvice Hirișești-Novaci și Bumbești trăiesc în păduri numeroase cervidee, între care multe exemplare de o rară frumusețe. Mai viețuiesc lupi, rîși, jderi, veverițe, numeroase păsări și reptile; turiștii pot întîlni pe alocuri vipere.

OCROTIREA NATURII

În Munții Parîng a luat ființă prin grija Comisiei Monumentelor Naturii de pe lîngă Academia RSR o rezervație geologică și botanică în zona lacului Cîlcescu. Peștera Muierii este declarată de asemenea Monument al Naturii. Galeria superioară, electricată, este amenajată pentru vizitatori care sînt însoțiți de ghid. Galeria urșilor (galerie situată la un etaj inferior) este declarată rezervație speologică și nu poate fi vizitată decît cu autorizație.

Datoria noastră a tuturor drumeților este de a păstra în forma cea mai autentică comorile de frumusețe ale Munților Parîng, să ocrotim cu respect această bogăție a noastră și a generațiilor viitoare.

LOCALITĂȚI ȘI DRUMURI DE ACCES

Centrele urbane mai importante din care se pot face excursii în Munții Parîng sînt: **Petroșani**, pentru latura vestică și nordică și Tîrgu Jiu, pentru latura vestică și sudică. Pentru accesul din est trebuie traversată creasta Munților Căpățîinii (puncte principale de acces: Brezoi, Călimănești, Olănești, Horezu), sau șoseaua națională 7 A de pe valea Lotrului (Brezoi – Voineasa – Obîrșia Lotrului).

Municipiul Petroșani (600 m alt.), cel mai important oraș din Valea Jiului, avînd o populație de peste 35.000 locuitori, este legat de restul țării prin calea ferată Filiași – Petroșani – Simeria și prin D.N. 66 Filiași – Simeria. Din Petroșani încep cele mai importante trasee turistice spre Parîng (tr. nr. 1 continuat cu tr. nr. 7, 8; și tr. nr. 11 și accesul spre Cîmpa la tr. nr. 6).

Lonea (675 m alt.), centru minier pe Valea Jiului de Est, este legat de Petroșani printr-o șosea modernizată (6 km; pe care circulă des autobuze I.G.O. Petroșani – linia 4).

Cîmpa (704 m alt.), localitate minieră în partea superioară a Văii Jiului de Vest, este punctul terminus al șoselei modernizate Petroșani – Lonea – Cîmpa (cca 10 km) și capătul liniei de autobuz nr. 3.

Voineasa (780 m alt.), localitate vecină Uzinei Hidroenergetice Lotru (U.H.E. Lotru) pe Lotru, este situată pe D.N. 7 A, la 42 km de Golotreni (Valea Oltului). De la Voineasa se poate pătrunde pe D.N. 7 A la cab. Obîrșia Lotrului (46 km).

Polovragi (560–600 m alt.), localitate pe v. Oltețului la poalele Parîngului și Căpățîinii, este situată la 2 km nord de D.N. 67, Rm. Vlcea – Tg. Jiu (ramificația la km 135).

Baia de fier (565 m alt.), localitate pe valea Galbenul, se află în imediata apropiere a cheilor Galbenului și a Peșterii Muierii. La Baia de Fier se ajunge din Tîrgu Jiu (70 km) cu autobuzul pe

D.N. 67 (Tîrgu Jiu – Bengești: 43 km), D.N. 67 C (sectorul Bengești – Novaci: 14 km) și D.J.* 662 (Novaci – Baia de Fier: 13 km).

Novaci (460 m alt.), oraș pitoresc în valea Gilortului, centru de exploatare și prelucrare a lemnului. Dezvoltat recent ca localitate turistică, constituie punctul de plecare dinspre sud către Munții Parîng. Orașul Novaci este situat la 57 km de Tîrgu Jiu. Linii directe de autobuz străbat D.N. 67 (Tîrgu Jiu – Bengești: 43 km) și D.N. 67 C (Bengești – Novaci: 14 km).

Tîrgu Jiu (220 m alt.), municipiu pe Jiu, centrul administrativ, economic și cultural al Gorjului. Are o populație de cca 55.000 locuitori. Este legat de restul țării prin calea ferată electrică Filiași – Simeria și prin șoselele naționale 66 (Filiași – Tîrgu Jiu – Simeria) și 67 (Drobeta Turnu-Severin – Tîrgu Jiu – R. Vlcea). De aici se pot lua autobuzele pentru Lainici, Novaci, Săcelu, Baia de Fier, Polovragi și trenul pentru Lainici, Iscroni (Livezeni).

Lainici (440 m alt.), mănăstire și popas turistic pe D.N. 66 la km 99 (32 km de la Tîrgu Jiu), în defileul Jiului.

Iscroni (570 m alt.), localitate aparținând administrativ de Petroșani, se află la punctul de ramificație al D.N. 66 Petroșani – Tîrgu Jiu cu D.N. 66 A Iscroni – Uricani (stație de autobuz IGO pe linia 6,7 din Petroșani). Iscroni se află la 4 km pe D.N. 66 de „gura“ Polatiștei, unde ia sfârșit tr. nr. 14.

MARCAJE ȘI POTECI

Rețeaua de poteci marcate din Munții Parîng este rară, iar marcajele, la ora actuală, sînt învechite. Este în curs o largă acțiune de refacere a marcajelor. Itinerarul crestei principale, marcat cu bandă roșie de la Petroșani la Obîrșia Lotrului (tr. 1, 7), prezintă cîteva porțiuni neclare mai ales între lacul Cîlcescu și Obîrșia Lotrului. Marcajul triunghi roșu de la cabana Rîncea la Obîrșia Lotrului (tr. 9) este foarte rar și în general nu poate fi folosit. Elementul principal de orientare rămîne în acest caz șoseaua D.N. 67 C. Marcajul triunghi roșu Cîmpa – Voievodul – Obîrșia Lotrului este bun între Cîmpa și Voievodul și satisfăcător între m. Sterminosul și m. Tărtărau. Marcajul triunghi roșu șaua Urdele – vf. Nohorul – șaua Piatra Tăiată este învechit și greu de urmărit. Au mai fost identificate pe teren frînturi din itinerarul I. Cîlcescu – „Hornul Lacurilor“, marcat cu triunghi roșu și itinerarul pe piciorul Gemănarea (tr. nr. 14), însemnat pe pietre și arbori cu cruce roșie.

În afara acestor itinerare marcate, în Parîng există o seamă de poteci ciobănești care trec prin locuri inedite și deosebit de frumoase (tr. nr. 2, 9, 12, 13, 14, 15, 16). Aceste trasee sînt descrise mai amănunțit pentru a putea fi urmărite mai ușor. O altă categorie de itinerare au fir călăuzitor fie șosele forestiere, fie noile șosele naționale de munte (tr. nr. 3, 5, 6, 11) alese astfel încît să se înscrie în cele mai interesante zone din Parîng.

CABANE ȘI ADĂPOSTURI

Cabana Rusu (1168 m), aflată în apropiere de Petroșani; are 120 locuri pentru cazare; funcționează cu restaurant-cantină și bufet tot timpul anului. Principală bază turistică a Munților Parîng.

Cabana Parîng (în proiect, cca 1500 m alt.) va prelua afluxul turistic pentru zona alpină, va fi situată mai favorabil față de vf. Cîrja. Trasee nr.: 7, 8.

Cabana Voievodu (835 m), situată lîngă locul de formare al Jiului de Est, servește atît rețeaua potecilor Parîngului cît și cea a Șureanului (tr. nr. 6, 10, 12); 98 locuri, bufet permanent.

* D.J. = drum județean

Cabana Obârșia Lotrului (1340 m), situată în zona șantierului U.H.E Lotru. După încheierea lucrărilor, cabana va fi reamenajată și modernizată; 60 locuri vara și 25 iarna; funcționează tot anul cu bufet. În apropiere se află un magazin alimentar și o cantină a șantierului. Trasee nr. 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16.

Stațiunea turistică Rînca (1520—1580 m) așezată pe m. Corneșu Mare, cea mai încăpătoare bază turistică din Parîng; 153 locuri; funcționează tot anul cu cantină-restaurant. Grupul principal de clădiri îl constituie vechea cabană situată la 1580 m alt. și „Ciuperca“, o clădire modernă la cca 1550 m alt. În această stațiune sosesc vara curse I.T.A.; trasee nr. 3, 4, 9, 17, 18.

Hanul turistic Novaci (460 m), situat în centrul orașului Novaci; 80 locuri. Servește ca adăpost pentru cei care vin la punctul de ascensiune spre cab. Rînca (tr. 3, 4). Funcționează cu restaurant permanent.

Popasul turistic și campingul Lainici (440 m) cu căsuțe (28 locuri) și corturi, situat în defileul Jiului, lângă m-rea Lainici pe D.N. 66 (km 99) și lângă stația CFR Lainici; funcționează cu bufet; traseul nr. 2

Cabana Peștera Muierii (585 m), situată pe valea Galbenului în amonte de chei pe flancul drept al văii; 47 locuri (plus 10 locuri în căsuțe); bufet și cantină-restaurant în timpul verii; traseul nr. 5.

Locuri de tabără recomandate

Căldarea Roșiile lângă stîna sau la Lacul Lung; tr.2, 13, 14.

Căldarea Cîlcescu, în apropierea lacului tr. 15, 16, 17.

Trasee turistice

Traseul nr. 1: Petroșani – Cabana Rusu

Varianta A: *Petroșani – v. Maleia – cabana Rusu*

Marcaj: bandă roșie (vechi)

Timp de mers: 2–2½ ore

Traseu accesibil tot timpul anului.

Este traseul de acces pentru autovehicule pînă la cabană, folosit mai rar de drumeți. În lipsa marcajelor, turistul se poate orienta după șoseaua forestieră Maleia, continuată cu șoseaua cabanei. Traseul începe din centrul orașului de lângă restaurantul Minierul (indicator rutier, D.N. 7 A spre Voineasa – traseul nr. 11). Ieșim din oraș urcînd pe valea Maleia. După 3,5 km, o ramificație: șoseaua principală D.N. 7 A urcă la stînga (tr. nr. 11), o alta urcă la dreapta, iar vechiul drum forestier se menține înaintea pe valea Maicii. Trecînd apa de cîteva ori, după aproape 8 km, ajungem la „podul Rusu“, lângă stația de plecare a telefericului. Lăsăm în stînga șoseaua forestieră Maleia, și trecînd podul urcăm pe scurtătură în 7–8 min. la cabana Rusu (1168 m), principală bază turistică din Munții Parîng.

Varianta B: Petroșani – dealul Moșic – cabane Rusu

Marcaj: bandă roșie

Timp de mers: 2–2¼ ore

Traseu accesibil tot timpul anului.

Acest traseu necesită o atenție sporită la orientare, marcajele fiind rare. Pornim de la palatul Poștei pe șoseaua ce urcă la Institutul de Mine. La curba din fața Institutului părăsim șoseaua și intrăm pe poteca marcată, care șerpuiește comod printre pini timp de 10 min. până în culmea dealului la goliște. Imediat la sud se află Vf. lui Moșic (831 m) pe care îl evităm urmărind poteca pe versantul estic. După ce regăsim culmea, având mereu în dreapta valea Maleia, urcăm continuu pe cumpăna de ape a dealului. Depășim o serie de mici vârfuri, aflate la obârșia văii Slătinoara (vest) și sosim în punctul de creastă unde intersectăm o șosea locală, care sosește din valea Maleia (timp de mers ¾–1 oră). Fără să părăsim culmea urcăm tot mai accentuat spre vârful d. Slătinoara. Poteca foarte distinctă se menține pe lângă culme și margine de făget, trecând mai ales pe latura estică. După ce depășim înălțimea d. Chiciora revenim pe culme exact la ramificația potecii variantei 1 C, în curmătura Călinii (timp de mers: 1¾–1½ ore). De aici până la cabană marcajul este recent înprospătat. Urcăm tot pe culme. În dreapta se prăvălesc pantele nisipoase de la originea văii Sălătrucului. Poteca evită locul primejdios pe latura estică și după 5–6 min. de mers din curmătură remarcăm „troița Călinii“, un vechi monument așezat la răspîntia „scurtăturii“ spre șoseaua din valea Maleia. De aici în sus vom urca tot mai accentuat prin rariște cu priveliști frumoase asupra cabanei și piscului Cîrja. În apropiere de cabană intersectăm șoseaua care se apropie din valea Maleia de cabană. Sosim astfel după 2–2¼ ore la cabana Rusu.

Varianta C: *Petroșani – d. Slătinoara – Curmătura Călinii – cabana Rusu*

Marcaj: bandă roșie (rar)

Timp de mers: 1¾–2 ore

Traseu accesibil tot timpul anului.

Este varianta cea mai scurtă spre cabana Rusu. Ea oferă priveliști frumoase asupra depresiunii Petroșanilor și a munților învecinați. Traseul începe din cartierul Carpați (stație de autobuz pe liniile 1, 2, 6...). Din stație înaintăm încă 200 m spre sud până la intrarea în curbă și părăsind șoseaua ne abatem la stînga pe str. Slătinoara. Imediat la cca 150 m vom observa un pod peste pîrîul Slătinoara, trecem pe malul stîng și prin spatele depozitului de combustibil urcăm cca 30 m dif. de nivel pentru a ieși la capătul de jos al dealului Slătinoara.

De aici poteca tot mai clară, se dirijează continuu pe loc deschis, trecînd pe sub două linii electrice. Pe fundația primului stîlp distingem marcajul bandă roșie al variantei 1 C. Drumul de căruță în care am intrat urcă fie pe culme, fie în apropierea acesteia avînd ca direcție principală piscul Cîrja, ce domină împrejurimile. După ½–¾ oră de urcuș ajungem la un izvor mocirlos. În preajmă se văd conace țărănești, cunoscute sub numele de „gospodării momîrlănești“.

De la izvor poteca se desparte în două. Poteca variantei 1 C urcă deasupra izvorului lăsînd în dreapta, pe curba de nivel un drum de căruță. Urcăm în continuare pe potecă, evităm o altă ramificație pe potecă în stînga (spre v. Slătinoara), traversăm o pajiște netedă și după un ocol spre dreapta (cca 100 m), intrăm pe coasta sudică a d. Chiciora, înălțat în apropiere pînă la cota sa maximă. Ajungem curînd în culmea principală la curmătura Călinii, loc în care trece și poteca

variantei 1 B. (Timp de mers: 1¼ oră). De aici pînă la cabana Rusu vom urmări timp de ¾–1 oră poteca variantei 1 B.

Traseul nr. 2: Lainici – vf. Babei – m. Reciul – Ciocîrliul Grivelor – vf. Parîngul Mare – Curmătura Gruiu – Sfîna Roșiile

Timp de mers: 11–13 ore. Traseul poate fi împărțit în două etape: A. Lainici – sfîna Mormîntul Florii 6½–7½ ore; B. Sfîna Mormîntul Florii –sfîna Roșiile 4½–5½ ore.

Marcaj: bandă roșie pe porțiunea vf. Parîngul Mare – șaua Gruiu.

Traseul este accesibil numai vara, drumeților care înnoptează în cort propriu sau la sfîne.

Este unul din cele mai frumoase trasee din defileul Jiului spre marile înălțimi ale Parîngului. Datorită lungimii și diferențelor de nivel mari, el poate fi străbătut într-o singură zi numai de drumeții bine antrenați. Pentru a înlesni parcursul se recomandă împărțirea în 2 etape, avînd posibilitatea să stabilim locul de tabără fie la sfîna Mormîntul Florii, fie mai jos în apropiere de sfîna Prisloapele.

Itinerarul începe la podul peste Jiu al D.N. 66, situat la cca 1,5 km nord de campingul Lainici. Vom lua apă în bidon mai ales pentru primele 4 ore de urcuș. Imediat după pod se ramifică la dreapta o șosea forestieră, pe care ne abatem cca 50 m. În sfînga drumului, la baza coastei repezi, se zărește poteca traseului, care începe de lîngă un nuc secular. Urcușul debutează cu pante obositoare, ca de altfel toate pantele din defileu. Intrăm în pădurice spre sud. După cîteva serpentine scurte întîlnim o primă ramificație; evităm poteca din dreapta și urcăm la sfînga ieșind tot în serpentine într-o poiană. Ne aflăm pe culmea îngustă Fața Babei (cca ½ oră de la pod). În strunga sfîncoasă (cca 570 m) în care putem zări Jiul convulsionat în jurul sfîncilor Babei, priveliștea este emoționantă: șoseaua și calea ferată se împletesc cu caznă printre locșoarele dintre apă și sfîncile sfredelite de tuneluri. Din tumultul Jiului ajunge la noi doar un vuiet înăbușit de perdeaua pădurilor...

Din strungă urcăm spre est, la început domol, apoi tot mai din greu printre pajiști și pîlcuri de livadă. Mai sus se află o casă țărănească de vară („conac“) folosită în timpul cositului. Tăiem o limbă de pădure, apoi într-o pitorească poiană întîlnim un nou „conac“ și sfîna Baba (780 m). Poteca bună pînă aici „se despletește“ în mai multe fire, din care nici unul nu ne este de folos. Din acest loc urcăm pieptiș spre marginea pădurii care îmbracă culmea Babei și în cca 40 min. atingem creasta (990 m alt.). În dreapta, în luminiș se află vf. Baba (1002 m). Timp de mers pînă aici 2–2¼ ore. Din creastă direcția se schimbă brusc spre nord, paralel cu Jiul. Traseul trece numai prin pădure exact pe creastă. Reperăm marcajul forestier dungă roșie pe arbori. Traversăm după cca 300 m o poieniță pe creastă (mici abrupturi), străbatem o zonă plată, coborîm cîteva zeci de metri și reintrăm în pădure. Trecem o nouă șa, urmată de un vîrf mic și sosim într-o altă șa mai adîncă. De aici urcușul se prelungeste pînă la vf. Cheafa (1204 m), înconjurat de fagi groși și falnici. La nord de vîrf coborîm într-o șa cu profil în formă de „V“ (1114 m), apoi urcăm pînă la liziera unei mari poieni (vest) cu splendide priveliști spre Munții Vîlcan și Defileul Jiului. După cca 200 m reintrăm în pădure, tot pe creastă, în urcuș mai domol. *Atenție: se va evita poteca ciobănească coborîtoare spre valea Strîmbele (dreapta)!* Urmărim poteca pe curba de nivel tot pe versantul estic pînă la marginea unei poieni cu brusturi. La 300 m de lizieră ne abatem din potecă la sfînga și găsim hățase de oi care converg la sfîna situată lîngă pereții albi ai Pietrei Argelelor

(1345 m). Din dreptul stînei coborîm lent prin poiană – culoar către dreapta pînă la obîrșia pîrîului Pîrleele unde găsim apă la izvor. După un scurt popas trecem pe malul opus intrînd pe curba de nivel în poiana Văcării în apropiere de stîna Vălăreanu (timpul total de mers: $3\frac{1}{4}$ – $3\frac{3}{4}$ ore). Mai departe ne vom călăuzi de o „șosea” veche, acum năpădită de iarbă. Pe ea se circulă numai cu piciorul; „șoseaua” ocolește pe la sud m. Pietriceaua, trece pe lîngă izvorul Pîrleele (apă de băut) și iese în gol de munte la est de vf. Pietriceaua (1422 m). În față, spre est, se înalță vf. Recii (1468 m). În șaua lui vestică părăsim „șoseaua” care cotește spre sud și de lîngă Tăul Porcului, scurtăm pe potecă pe la nord de vf. Recii; după cca 300 m regăsim „șoseaua” de creastă (acum mult mai vizibilă). Priveliștea este largă și frumoasă mai ales spre culmile înalte ale Parîngului. Ocolim izvoarele pîrîului Obîrșia Polatiștei, deasupra cărora „șoseaua” desenează mici serpentine, apoi intrăm în pădure, menținîndu-ne pe creastă sau pe versantul nordic pînă în șaua Prisloapelor (1286 m). Ieșim din pădure în poiana unde se află și stîna Prisloapelor (1367 m), punct unde se termină „șoseaua” locul ei luîndu-i o bună potecă ciobănească care ne va conduce pînă la vf. Parîngul Mare. Pînă în această poiană am străbătut o zonă de munți mărunți împăduriți cu fâget și presărați cu poiene frumoase. Mai departe însă vom urca cu efort tot mai evident spre marile înălțimi cu climă aspră. De la stîna reintrăm în pădurea deasă, urcînd în serpentine pe potecă. Traversăm un firav cordon de brazi, singurul pe tot traseul, și ne strecurăm pe culme în lungul unui gol de munte care, după cca 30 min. de la stîna Prisloapele, ne scoate la adevăratul gol de munte de la baza Ciocîrliului Grivelor. În stînga, la cîțiva pași se află stîna Mormîntul Florii (1555m) unde putem înnopta sau putem găsi un loc pentru cort. Timp total de mers: $6\frac{1}{2}$ – $7\frac{1}{2}$ ore.

Partea a doua a traseului nr. 2 se desfășoară numai în etajul subalpin și alpin. Ne vom înprospăta provizia de apă pentru cca 4 ore. De la stîna reluăm urcușul pe mijlocul culmii direct spre nord (priveliște spre munții Retezat și Vîlcan). Ținta imediată a urcușului este șaua Țapului, aflată la est de vf. Ciocîrliul (grămezi de lespezi la est) și după încă 150 m diferență de nivel începem ocolirea Ciocîrliului Grivelor pe flancul estic, în urcuș domol. În depărtare, spre răsărit se profilează creasta Tăuzul – Molidvișul, convergentă la creasta Ciocîrliului în vf. Mîndra.

După mai bine de o oră de la stîna sosim pe creastă în șaua Țapului (2000 m), loc cu priveliști interesante spre căldările sudice de sub vf. Parîngul Mare. Versantul sudic al piscului este bolovănos și puternic înclinat, însă accesibil, înaintăm pe platoul șeii spre est și începem un nou urcuș spre vf. Țapul (2160 m). După 20 min. atingem acoperișul înalt al acestui vîrf, care spre nord-est se unește aproape fără șa cu vf. Mîndra. Creasta devine stîncoasă. Ocolim prin est un contrafort al Mîndrei și urcăm chiar la vf. Mîndra (2360 m), de unde se văd bine versanții sudici ai Parîngului și Vîlcanului (timp de mers: $2\frac{1}{2}$ ore). Dintre înălțimile cele mai remarcabile distingem în apropiere piramida Gruului, apoi șirul de vîrfuri alpine pînă dincolo de Mohorul care ascund m. Păpușa și panglica șoselei alpine (D.N. 67 C). Traseul nr. 2 continuă direct spre nord tot pe creastă. Traversăm o șa înaltă, ultima înaintea crestei principale (în dreapta horn prăpăstios). Urmează ultimul urcuș, care ne scoate după 3– $3\frac{1}{2}$ ore de la stîna pe cel de al 4-lea pisc al munților românești: Parîngul Mare (2519 m). În acest punct întîlnim și poteca de creastă marcată cu bandă roșie (traseele nr. 7, 8). După un popas binevenit reluăm traseul. Ne orientăm spre est în lungul crestei principale pentru a urmări poteca marcată (traseul nr. 7). Coborîm cca 20 min. o muchie puternic înclinată cu abrupt pe stînga pînă în șaua Gruului (2305 m), loc în care vom lăsa poteca marcată, și ne vom abate la stînga spre stîna Roșiile. Din șaua Gruului urmează cea mai grea parte accesibilă turiștilor avansați, o coborîre (fără potecă și marcaj) pe pantă

înclinată cu aspect de horn, mai ales în partea superioară. *În caz de polei sau zăpadă există pericolul de alunecare și deci această porțiune nu se recomandă.*

Din șa alegem hornul mijlociu, hornul vestic fiind mai dificil. Panta este foarte înclinată (30–40') și acoperită cu iarbă și pietriș. După cca 80 m diferență de nivel, panta se domolește tinzând să se aplatizeze în apropiere de lacul Mîndra (2148 m) care se distinge pe fundul căldării superioare. În cale, apar lespezi mari. După cca 20 min, de la creastă sosim în dreapta lacului pe un tăpșan cu iarbă, loc de hîrjoană al caprelor negre. De pe această treaptă glaciară trebuie să coborîm evitînd un mare prag stîncos ce barează căldarea spre nord. Acest lucru se poate face fie prin latura din dreapta noastră, fie prin cea din stînga. Pe latura din dreapta folosim la început o potecă ce se strecoară pe tăpșanul cu iarbă pînă la marginea pragului stîncos. Din marginea prăvălișului coborîm pe la baza peretelui pe lîngă și peste lespezi, dirijîndu-ne treptat spre stînga în jos, pînă la pîrîul Mîndra; de-a lungul lui coborîm apoi la Lacul Lung (2030 m), o frumoasă oglindă de apă, situată pe o treaptă intermediară a imensei căldări. O altă variantă începe de la capătul nordic al lacului și coboară pe un vîlcel cu iarbă, avînd de această dată în dreapta stînga ce străjuie pragul; atingem astfel izvorul care coboară din l. Mîndra și care apare mai clar de sub lespezi în apropiere de Lacul Lung. Din șaua Gruului pînă la Lacul Lung coborîrea durează 20–30 min. pe ambele variante.

Depășim lacul pe malul vestic, pînă la capătul nordic unde facem un scurt popas pe tăpșanul de unde se vede l. Roșiile (loc de cort). De la tăpșan coborîm pe poteca ciobănească trepte ierboase pe lîngă marele abrupt „Punctul Roșu“, pentru a ajunge pe platforma unde odihnesc apele l. Zănoaga Stînei. Traversăm pîrîul care iese din lac, urcăm un dîmb situat la nord și sosim la stîna Roșiile, în preajma, căreia putem să ne instalăm tabăra (1925 m).

Traseul nr. 3: Novaci – Valea Gilortului – Cabana Rînca

Timp de mers: 7–8 ore

Traseu accesibil tot timpul anului.

Tot timpul vom avea drept călăuză D.F.* Gilort, prelungit cu D.F. Romanul și D.F. Dîlbanul (cca 26 km), iar în final noua șosea turistică Dîlbanul – Rînca (2 km). Frumusețea traseului nr. 3 o constituie valea strîmtă și dăltuită în stîncă a Gilortului.

Pornim de la hanul Novaci (460 m) situat în apropiere de centrul orașului, îndreptîndu-ne pe strada principală, paralelă cu Gilortul. Ieșim din Novaci spre nord, lăsînd în dreapta ramificația D.J. 662 spre Baia de Fier și D.N. 67 C spre cabana Rînca (traseul nr. 4). Străbatem cale de 4,5 km localitatea Novăcei pe șoseaua comunală, lăsînd în stînga la km 1,5 o ramificație a șoselei pe valea Novăcei. Culmile scunde și golașe se strîng repede în preajma șoselei, astfel încît la IEIL Novaci întrezărim cheile Gilortului. În acest punct se termină drumul comunal și începe D.F. Gilort (km 0). Ca pînă aici, șoseaua se menține și în continuare pe malul drept. După o curbă în urcuș începem șirul nesfîrșit de coturi pe care le despică Gilortul în inima de piatră a Munților Parîng. La apus se înșiră, pe cca 4,5 km, coastele prăpăstioase ale Ciocăliei Novacilor, iar la răsărit cele ale Măgurei. Gilortul spumegă în vîltori de culoarea smaragdului, umplînd cu vuiet toată valea. Uneori șoseaua se anină de marginea stîncii chiar lîngă apele involburate, altele se retrage spre „odihnele“ din gura șuvoaielor afluate.

Cotiturile sînt extrem de strînse, și numai după cca 4,5 km mai răsufăm puțin scăpînd din încheștarea cheilor la locul unde Gilortul primește din vest apa Șipotului, iar din est apa Cerbului.

* D.F. = drum forestier

Imediat ce trecem de pîrîul Drugilor (vest), Gilortul oferă splendide cascade, ce e drept nu prea înalte dar pline de farmec. La km 5,2 traversăm pe pod Gilortul și identificăm la gura p. Cerbu (II) o cabană a Ocolului Silvic. După 1 km trecem din nou pe malul drept pe lîngă o nouă cascadă. Ne strecurăm iarăși printre stînci dar de la km 7,5 valea se lărgește din nou la gura pîraielor: Redeiul (vest), Rînca (rampă de lemne) și Dîlbanul (chei și cascadă). Revenim pe malul stîng și după cca 3½ ore de la plecare ieșim din strînsoarea cheilor la Magazinul alimentar forestier Romanul km (9,5; 940 m alt.), unde poposim. Aici D.F. Gilortul se abate la stînga pe valea Gilortului. La gura p. Romanul bornele kilometrice ale traseului nostru încep iar de la km 0. Reluăm urcușul spre nord, pe valea Romanul mult mai primitoare, trecînd la cca 600 m, pe malul drept. Drumul fără elemente pitorești deosebite se desfășoară cca 2,5 km pînă la gura p. Mioarele (vest). Aici începe D.F. Dîlbanul cu km 0 în acest punct. Din Novaci pînă aici sînt 16,5 km în total. Șoseaua lasă o nouă ramificație la stînga (D.F. Mioarele). În ultim plan se vede imensa cupolă a Mohorului dominînd, cu fruntea încrețită de rîpe, toată valea mijlocie a Gilortului. Urcăm încă 1 km, trecem pe lîngă o mică construcție și traversăm apa Romanul ultima oară, începînd urcușul pe coasta m. Dîlbanul, înapoi spre sud. La km 4 atingem muchia Dîlbanul (defrișare, zmeuriș); ramificație D.F. la dreapta pe Cioaca Dîlbanului, cu priveliște frumoasă spre muntele Redeiul. Cotim la stînga și reintrăm în pădure pe coastele sud-estice ale Dîlbanului (șipot). Traversăm succesiv izv. Dîlbanului și pîrîul „de sub cabana Rînca“; parcurgem încă o parcelă de pădure și ajungînd în zona defrișată din fruntea muntelui Corneșul Mare la cabana I.F. (km 9,5; alt. 1450 m). Aici vom părăsi definitiv drumul forestier care înaintează spre izvoarele p. Rînca și ne abatem la stînga pe serpentine (indicator turistic Rînca: 2 km). Urmează o serie de serpentine cu priveliște spre m. Plopul; intrăm în molidiș și după cca 1,2 km de la ramificație ajuugem în prelunga poiană Rînca (1500–1580 m alt.), pe care șoseaua o străbate în urcuș printre cabane. La capătul de sus al frumoasei poiene trecem pe lîngă cabana „Ciuperca“ și după cîteva serpentine sosim la palierul cabanei principale. Aici intrăm la stînga pe șosea (punct de întîlnire cu tr. nr. 4) și după 200 m ajungem la cabana Rînca (1580 m alt.).

Traseul nr. 4: Novaci – m. Cerbu – Cabana Rînca

Timp de mers: 4–5 ore

Marcaj: triunghi roșu. Șosea DN 67 C: 18 km

Traseu accesibil vara și iarna.

Ca și traseul nr. 3, acest traseu pornește tot de la hanul Novaci, fiind considerat principalul traseu de acces în Munții Parîng pe versantele sudice. Pe tot parcursul șoseaua urcă susținut pe culmi golașe și este străbătută zilnic vara de curse ITA cu plecare din Tîrgu Jiu.

Începem traseul din centrul orașului Novaci, urcînd pe strada principală pînă în dreptul podului peste Gilort (504 m alt.) Aici D.N. 67 C lasă la stînga o șosea comunală spre Novăcei (tr. nr. 3). Trecem peste Gilort și la prima răspîntie (indicator rutier și marcaj) lăsăm în dreapta D.J. 662 spre Baia de Fier. Cotim brusc la stînga și începem un șir de serpentine prin Novaci, apoi, după cca. 30 min. răzbatem pe culmea Măgurii, avînd în stînga valea Scărița și ceva mai departe Gilortul, iar în dreapta valea Gilortelului. Priveliște frumoasă spre nord la Mohorul și Parîngul Mare! Urcușul continuă acum pe culmea îngustă în linie dreaptă. După aproape 6 km ne apropiem de primele pîlcuri de pădure și cotim la stînga pe serpentina din făgetul firav de la izvoarele Scăriței (scurtătură pe culme). Șoseaua urcă pe coastă revenind după cca 1 km în culme sub Priporul Măgurii (în stînga stînci). Chiar sub Pripor șoseaua „taie“ peste o șa ierboasă trecînd

de vf. Priporul Măgurii și revine pe flancul estic. De data aceasta începem urcușul accentuat, serpentinele evitând pe la est vf. Măgura (1161 m). Atingem din nou culmea în șaua Măgurii și tot la gol de munte urcăm pînă sub vf. Tolanu. Din Novaci și pînă aici, ca de altfel de pretutindeni din creasta principală a Parîngului, vom zări marele turn al releului T.V. Ocolim între limita pădurii și vf. Cerbu partea înaltă a muntelui (vest) și la cca 13 km de la plecare (cca 3 ore) atingem din nou creasta lîngă stîna Cerbu (1556 m). Partea grea a urcușului a rămas în urmă. De acum traseul devine o simplă plimbare pe culme. Imediat din șa trecem pentru cca 15 min. pe versantul răsăritean ca să depășim vf. Plopul (1597 m) și ajungem în șaua Florile Albe (case) la km 15. Șoseaua trece pe fața vestică a m. Corneșul Mic și urcă lent pînă în șaua Corneșul Mic unde apare indicatorul rutier Rîncea 1 km la stînga. **Atenție!** Șoseaua D.N. 67 C continuă pe palier pe sub vf. Corneșul Mare, depășind cabana mai sus!

Noi intrăm în unghi de 30° la stînga și coborîm lent pînă ce atingem marginea pădurii. La cca 800 m de la ramificație o altă ramificație (indicator) ne atrage atenția: șoseaua turistică spre cabana principală continuă înainte încă 200 m pînă la punctul terminus (1580 m), în timp ce ramificația din stînga coboară la Dîlbanul (tr. nr. 3 în sens invers).

Traseul nr. 5: Baia de Fier – cabana Peștera Muierii

Timpe de mers: ½–¾ oră. Șosea modernizată, 2,5 km

Traseu accesibil tot timpul anului.

Baia de Fier (565 m), comună mare de la poalele Parîngului, este punctul de plecare în această excursie deosebit de atrăgătoare. Pînă la Baia de Fier și Peștera Muierii circulă curse ITA direct din București și Tîrgu Jiu. Plecăm din centrul comunei de la ramificația D.J. 662 (indicator rutier spre Peștera Muierii 2 km). Șoseaua asfaltată ne scoate repede din localitate pe malul stîng al Galbenului; o priveliște foarte interesantă ne atrage privirile spre nord: pereți imenși galben-roșietici, de calcare se prăbușesc din netezimea platourilor cîte 200–300 m, deschizînd între ei o „poartă fermecată” spre munte. Șoseaua intră direct pe lîngă pîrîu în cheile Galbenului. La vest se văd clar treptele care duc spre ieșirea din peșteră (punte peste r. Galbenul). Parcurgem șoseaua pînă la capătul de sus al cheilor cînd valea se lărgește și pantele domoale iasă loc pădurilor. Imediat la stînga se desprinde peste pod o scurtă ramificație pînă în curtea motelului Peștera Muierii (585 m), nouă bază turistică. În afară de clădirea principală mai sînt și 5 căsuțe pentru camping. Cabana se află în imediata apropiere a intrării în Peștera Muierii (5 min. pe potecă). Intrarea în peșteră este permisă numai cu ghid. Vizitarea se face numai în cursul zilei și numai în galeria superioară electrificată.

Peștera Muierii, ca și alte peșteri constituite din calcare jurasice, s-a format prin acțiunea milenară a apei bicarbonatate asupra stîncilor. Aici s-au găsit fosile ale ursului peșterilor precum și ale omului din paleoliticul mijlociu.

Accesul în peșteră se face de lîngă cabană pe o potecă ce urcă mai întîi spre sud-vest, pe lîngă un pîrîiaș, îl traversează și apoi cotește spre stînga pînă la poarta de intrare în peșteră. Lungimea părții vizitabile este de cca 1 km (durata ½–1 oră).

În peșteră se pot vizita: „Galeria Electricienilor”, stalactite și stalagmite ca „Orga”, „Domul Mic”, „Altarul”, formații ciudate de calcită ca „Vălul Altarului”, „Candelabru Mare”, „Amvonul”, „Stîncea însîngerată”, „Puiul de rechin”, „Meduzele”. Mai departe se află „Bazinele Mari” umplute cu apă, vitrina cu fosile de urs al peșterilor; urmează „Sala Turcului” cu formațiunile „Candelabrele Mici”, „Domul Mare”, „Cadîna” etc. Unele sînt colorate în cărămiziu

în contrast cu restul formațiunilor. O altă sală „Sala Minunilor“ surprinde pe turist prin frumusețea coloanelor. Către ieșire mai poate fi admirată „Sala cu Guano“, avînd pe tavan o „Broderie de Argint“; aproape de partea de ieșire, în dreapta se ascunde „Galeria Urșilor“, care coboară la palierul inferior, rezervație speologică cu fosile de ursus spelaeus.

La ieșirea în „Balconul“, amplasat deasupra cheilor, admirăm valea Galbenului și șoseaua care se pierde printre multicolorele gospodării din Baia de Fier.

*

De la cabana Peștea Muierii se poate urca la cabana Rînca, urmărind mai întîi D.F. pe valea Galbenului, apoi părăsind șoseaua în urcuș așinut pe fața Bîzglelor pînă la m. Burzu. Pe culme o potecă silvică conduce la nord-vest pe sub vf. Tolanu și Cerbu în șaua Cerbu (tr. nr. 4). Timpul necesar între cele două cabane: cca 4 ore.

Traseul nr. 6: Cimpa – cabana Voievodu

Timp de mers: 2–2 ¼ ore.

Marcaj: triunghi roșu; șosea forestieră 7,6 km

Traseu accesibil tot timpul anului.

Cimpa (704 m) este ultima localitate spre munte pe firul Jiului de Est. Pînă aici putem ajunge cu autobuzul din Petroșani. Stația terminus se află chiar în capătul estic al localității, unde se termină asfaltul. Șoseaua pe care urcăm se menține numai pe malul stîng al Jiului, prin lunci și pîlcuri de pădure. Remarcăm după cîteva minute de mers o ramificație la stînga cu pod mare peste Jiu (spre Răscoala). De aici culmile golașe și presărate cu gospodării momîrlănești se acoperă cu făgete. După 7 km din Cimpa (1¾ ore) ajungem la gura p. Lolaia la fosta păstrăvărie. În dreapta se ramifică D.F. Lolaia, iar în stînga peste Jiu D.F. Molidvul. Urcăm mai departe pe lîngă Jiul de Est și după o mică grupare de gospodării sosim la Obîșia Jiului de Est (820 m) la km 7,4. Aici se află o răsplîntie importantă de drumuri și poteci, înainte, pe valea Voievodu continuă drumul forestier principal pînă în fundul văii Bîrlagul Mic și Cîndreșul (Munții Șurean). La dreapta se desprinde D.F. Sterminos (cca 3,5 km) pe valea cu același nume (tr. nr. 10, 12).

De la gura p. Voievodul mai urcăm 200 m pe șoseaua forestieră pînă la gura altui pîrîu Bilele, care vine din stînga. Trecem p. Voievodul pe podul de beton, intrăm 50 m pe v. Bilele și observăm imediat la stînga poteca priporoasă care din două șerpuiuri ne scoate pe platoul unde se află cabana Voievodu (835 m). Această cabană spațioasă și așezată gospodărește la „crucea codrului“ servește atît turiștilor care pătrund spre Bilele și m. Șurean cît și celor care se îndreaptă spre cabana Obîșia Lotrului.

Traseul nr. 7: Cabana Rusu – vf. Parîngul Mare – I. Cîlcescu – Cabana Obîșia Lotrului

Timp de mers: 11½–13 ore.

Marcaj: bandă roșie.

Iarna traseul este accesibil numai pe porțiunile: cabana Rusu – f. Cîrja și înapoi.

Pînă la dispariția cabanei Parîng, traseul de creastă dura cu cca 1¼–1½ ore mai puțin. În prezent ținînd seama de lungimea sporită cu distanța cabanei Rusu – poiana Parîng ca și de starea marcajelor, traseul este recomandabil numai turiștilor bine antrenați.

De la cabana Rusu (1168 m)* pornim spre est traversând șaua în vecinătatea stînei. Poteca marcată urcă puțin pe muchia ce se înalță viguros, apoi de la un șipot ne îndreptăm pașii spre pantele din dreapta. Rămîn astfel în afara traseului pe muchie drumul de tractor, iar mai sus linia telescaunului. Trecem pe lîngă pîlcuri de fagi și după cca 25 min. de mers ne aflăm pe golul muntelui Troița, la capătul de jos al pîrtiei de schi. Urmează o porțiune „de palier“ pînă în apropierea stînei „lui Stedie“ loc în care vom lăsa în stînga o potecă ciobănească spre cantonul pastoral „Căsuța din Povești“ și cabanele IEFS. Această potecă nemarcată răzbate apoi pe creastă în poiana Nedeilor unde vom ajunge și noi. De la stîna vom urca, în continuare după semnalele de marcaj, pe clinurile vestice intrînd în pădure de molid, pînă pe muchia unde se află fundații le vechii cabane Parîng (1579 m). Priveliște frumoasă spre Petroșani și vf. Cîrja.

Poteca marcată urcă pantă mare prin culoarul muchiei m. Parîngul Mic. După cca 20 min. deja popas pătrundem în luminișul poienii Nedeilor (stîna). În vf. Nedeii se află stația terminus a telescaunului de la care șerpuieste pînă la noi o potecă. În stînga și mai jos se văd cabanele IEFS (cca 1700 m alt.). Ne aprovizionăm cu apă pentru cca 6 ore. Reluăm urcușul accentuat pe pîrtia de schi pînă ce ieșim la limita superioară a brazilor (10 min). Dintr-o dată priveliștea se lărgește spre zona alpină din vecinătate, dominată de vf. Cîrja.

Urcăm încă puțin pe culmea vf. Badea (1850 m; stînci la est). După un mic platou poteca părăsește muchia, care urcă prin tufe de ienuperi la vf. Parîngul Mic (2074 m) și se abate pe fața sudică în urcuș moderat pînă în șaua Parîngului (1995 m) unde reîntîlnim creasta principală. Prima priveliște spre răsărit ne dezvăluie ținutul prăpăstios al văii Mija Mare. Poteca se abate spre sud și ne conduce pe creastă, avînd în stînga căldări le Mijeii, iar în dreapta pantele prelungi spre valea Izvorul. Urmează o porțiune de creastă îngustă. Urcăm tot mai mult, mai ales în dreptul celor trei ondulări ale vf. Scurtu (alt. 2225 m); la sud de acestea coborîm cîteva minute în șaua Caprelor (2195 m) de la care se înalță brusc m. Cîrja. Ne aflăm la „porțile de piatră“ ale Parîngului. Lespezile și stîncăriile se țin lanț pînă sus pe vf. Cîrja. De la refugiul rudimentar din șaua Caprelor, ne încumetăm la urcuș dur pe poteca în zig-zag, ferindu-ne de marginea prăpastiei din stînga. După 4–4½ ore de la plecare sosim pe piscul Cîrja, la 2405 m. Priveliștea este cuprinzătoare și încîntătoare: dominăm de la mare înălțime Valea Jiului, Munții Vîlcan, privim de la același nivel crestele Retezatului cu vf. Custura și vf. Păpușa în prim plan. Aici, în Parîng însă, detaliile ne rețin atenția mai ales pe creastă spre vf. Parîngul Mare și în adîncul căldării Slivei pe fundul căreia licăresc apele lacurilor. După un popas îndestulător reluăm traseul de creastă, mai întîi printr-o scurtă coborîre din vf. Cîrja spre șaua Stoeniței (2380 m). Ocolim vf. Stoenița (2421 m) pe la vest și ne apropiem de șaua Gemănării (2378 m) adînc tăiată în stîncă. Traversăm șaua printre lespezi și reluăm urcușul spre sud în direcția vf. Gemănarea (2426 m), înainte de cele două gurguie ale vîrfului se vede în stînga o mică trecătoare pe unde urcă poteca de la stîna Roșiile la creastă (tr. nr. 14). Aceași potecă se lasă spre vest în defileul Jiului.

Poteca marcată nu trece chiar pe vf. Gemănării; pentru frumusețea priveliștii vom urca totuși la vîrf ca să observăm mai ușor muchia Sliveiului care desparte căldările Sliveiul (în stînga) și Seaca Parîngului (în dreapta). Prima, cu lacuri, este bogat înveșmîntată cu jnepeni și pajiști, cealaltă este ținutul cel mai sălbatic și arid cu puțință, o imensitate de lespezi năruite și acoperite cu licheni cenușiu-gălbui. Coborîm spre sud în șaua înaltă Tecanul (2400 m) avînd mereu de urmărit în stînga surprize alpine: pereți surplombați, hornuri, muchii sfărîmate, toate străjuite de Parîngul Mare. După cca 10 min. de urcuș moderat din șaua Tecanul ajungem într-un punct pe creastă unde poteca se orientează brusc la stînga (est). Atenție pe ceață! Ne aflăm la 2500 m alt.

* În 1974 începe construcția șoselei alpine cabana Rusu – I.E.F.S.

și continuăm să urcăm pe acest „acoperiș“ încă aproape 500 m pînă ce în sfîrșit ajungem pe vf. Parîngul Mare (2519 m), cel mai înalt vîrf la vest de Olt. Vîrfurile propriu-zis este primitiv; putem chiar să ne adăpostim de vînt într-o scochină unde este amenajat un zid de lespezi. Timpul de mers pînă aici 6–6½ ore. Prin așezarea și înălțarea sa vf. Parîngul Mare oferă o splendidă panoramă în care în afară de minunatele salbe de lacuri din căldarea Roșiile, a piscurilor vecine, a crestei ce se pierde în zare tocmai la Buila, mai putem distinge munții Vîlcan și Retezat, „podurile“ domoale ale Șureanului și Lotrului, iar în zilele clare chiar piscurile Făgărașului.

După un răgaz îndestulător reluăm traseul. Imediat la est poteca se restrînge pe muchia îngustă (mare abrupt la stînga) și coboară vertiginos în șaua Gruiful (2305 m). Aici se desparte spre nord traseul nr. 2. În fața noastră se ridică impetuos vf. Gruiful (2358 m) pe care îl urcăm parțial, la început pe muchia vestică pînă la 2340 m, apoi îl evităm pe la sud pînă la șaua Pîcleșa (2225 m). Admirăm căldările nordice și creasta parcursă pînă aici. Mai departe parcurgem o zonă înaltă a crestei pe lîngă vîrfurile Pîcleșa (2335 m) și Ieșul (2375 m) evitîndu-le pe la sud. Lîngă vf. Ieșul care lasă spre nord o ramificație mai mare prin m. Ghereșul (Dereșul) vom schimba direcția de mers spre est cînd coborîm strașnic pînă la șaua Ghereșul (2113 m). Priveliște spre l. Ghereșul la nord.

Spre nord-est se înalță înaintea noastră vf. Coasta lui Rus (2301 m), cumpănă de ape între Jiu, Lotru și Gilort. Poteca evită urcușul direct la vîrf, îndreptîndu-se pieziș pe fața sudică, unde șerpuiesc serpentine. La capătul urcușului atingem din nou creasta principală, bineînțele după ce depășim spre est atît vf. Coasta lui Rus cît și vf. Piatra Tăiată (2299 m), vecinul lui. Locul din creastă unde ne aflăm se numește „trecerea Piatra Tăiată“ (2255 m). Atenție pe ceață! Marcaj numai pe pietre! Pe o lespede din șa se află inscripția: „Spre Cîlcescu“ la stînga și în jos, „Spre Rîncea“ cu săgeată spre înainte, pe creastă.

Poteca traseului nr. 7, marcată cu bandă roșie coboară iute în abrupt, pe sub pereții Pietrei Tăiate. După cca 200 m lăsăm „înainte“ poteca ciobănească spre Găuri și cotim la dreapta spre talpa văii, în direcția lacului Zănoaga Mare ce se vede așezat lateral în căldare. Poteca și marcajul ne călăuzesc pe lîngă lac, apoi în traversare spre est de-a latul căldării peste o serie de izvoare. Trecem pe lîngă un bordei, și în marginea de răsărit a cercului glaciar, unde apare jnepenișul urcăm puțin la poalele abruptului Setea Mică și coborîm o pantă lentă pînă la l. Cîlcescu (1935 m). Poposim pe tîpșanul ierbos de la coada nordică a lacului. Acest mare lac ne încîntă îndată ce-i zărim împrejurimile. Are o suprafață de cca 3 ha, iar undele sale limpezi sînt fulgerate de păstrăv argintii. Căldarea care adăpostește l. Cîlcescu este înconjurată de abrupturi înecate în jnepenișuri. Pajiștile din apropierea lacului sînt smălțate cu flori mai ales în luna lui Cuptor.

Pînă la cabana Obîrșia Lotrului mai este încă multă cale, de aceea popasul nu poate fi mai lung de ½ oră. Reluăm traseul coborînd spre nord pe lîngă pîrîul emisar (malul drept) timp de cca 3 min. Trecem astfel pe lîngă desîșuri de jnepeni din care răsar bătrîne trunchiuri de zîmbri. La marginea treptei glaciare pătrundem printr-o deschizătură tăiată în stînci și jnepeni. Trecem pîrîul pe malul stîng și coborîm pe lîngă cascada Cîlcescu timp de cca 5 min. pînă la loc neted cu iarbă, în apropiere de confluența p. Cîlcescu cu p. Zănoaga Mare (1823 m). Trecem pe malul stîng și coborîm mereu pe lîngă pîrîu intrînd în pădure (marcaj slab). După 25–30 min. de coborîre de la l. Cîlcescu observăm în dreapta m. Cîlcescu, ce setermină cu abrupt, deasupra locului unde se adună apele pîraielor Cîlcescu și Iezerul. În acest ținut pitoresc și puțin umblat ia naștere rîul Lotru. Atenție: loc important de orientare! Marcajul este slab, poteca se pierde pe distanță de cîteva sute de m. Din punctul de confluență coborîm cca 200 m pe malul stîng al rîului, apoi traversăm pe malul drept, ieșind într-o poieniță (1600 m). De aici părăsim firul văii și începem un

urcuș domol, pe alocuri mai iute, spre nord, căutînd la liziera poienii urmele marcajului vechi. Firul potecii reapare la început slab, apoi din ce în ce mai conturat, suind pe coastele versantului vestic al văii. Ne aflăm în zona superioară a pădurii de brad. Trecem în vîlcel, apoi ne menținem pe curba de nivel la cca 1700 m alt; urmează un nou vîlcel, iar dincolo o poiană cu stîna Cărbunele I. Depășim poiana pe din sus de stîna și reintrăm în pădure pentru încă ¼ oră. Răzbatem din nou în poiană la stîna Cărbunele II, depășim și această așezare și reintrăm pe curba de nivel în pădure (marcaj slab). Coborîm lent printr-o zonă mocirloasă pentru ca după 10–11 ore de mers de la cabana Rusu să descindem pe șoseaua alpină Novaci–Sebeș (DN 67 C), în apropiere de borna km 54, și la cca 7 km de Obîrșia Lotrului.

Coborîm pe șosea o serie de serpentine (cca 3 km), și revenim pe firul văii Lotrului, care aici curge în luncă largă. Trecem apa pe pod și urmărim șoseaua la vale pe malul stîng. După cca 6 km sosim la cabana IF, Gura Gropii Seci, la ramificația DN 67 C cu DN 7 A (Voineasa – Petroșani). De aici mai avem doar ceva mai mult de 1 km pînă la gura v. Pravățului, unde se află cabana Obîrșia Lotrului (1340 m).

Traseul nr. 8: Cabana Obîrșia Lotrului – l. Cîlcescu – vf. Parîngul Mare – Cabana Rusu

Timp de mers: 11½–13 ore.

Marcaj: bandă roșie

Traseul greu accesibil iarna numai pînă la l. Cîlcescu.

Deoarece mulți turiști parcurg tr. nr. 7 pe creasta principală a Parîngului și în sensul de la Obîrșia Lotrului la cabana Rusu este necesară descrierea lui în sens invers, ceea ce facem la tr. nr. 8.

De la cabana Obîrșia Lotrului km 61 coborîm pe șoseaua alpină DN 67 C cca 100 m pînă la joncțiunea cu șoseaua DN 7 A. Aici intrăm în dreapta în direcția Novaci și Petroșani cale de 1,3 km pînă la o nouă ramificație: la stînga spre Novaci, iar la dreapta spre Petroșani. Traseul nr. 8 folosește șoseaua alpină DN 67 C; primii 3,3 km se străbat prin lunca Lotrului, apoi după ce traversăm apa rîului, încă cca 4 km pe serpentine prin finațe și pădure. În apropiere de borna km 54 părăsim șoseaua alpină care urcă spre muntele Ștefanu, și ne abatem la dreapta (indicator prăbușit) pe poteca marcată cu bandă roșie (vechi), în direcția l. Cîlcescu. Urcușul se desfășoară prin pădure pe pante domoale, uneori netede și mlăștinoase.

După 2½–3 ore de la plecare ieșim în prima poiană lîngă stîna Cărbunele II. Travesarea la același nivel continuă prin poiană, peste vîlcelul cu apă, apoi prin pădure cca 15 min, pînă ce ieșim din nou într-o altă poiană lîngă stîna Cărbunele I. Traversăm poiana din sus de stîna, trecem peste un nou vîlcel cu apă și reintrăm în molidiș. Marcajele sînt slabe, ca de altfel pe tot sectorul pînă la l. Cîlcescu. Treptat poteca se abate spre dreapta, apropiindu-se de Lotru în ușoară coborîre. În apropiere de apă ieșim în poiană mai mergem puțin pe malul rîului și cu cca 200 m mai jos de confluența pîraielor Iezerul și Cîlcescu, care formează Lotrul, traversăm pe malul stîng. Urcăm cei 200 m pînă la confluența sus-amintită unde poposim (1600 m), începînd de aici orientarea devine mai lesnicioasă, în schimb panta se iuțește. Lăsăm în stînga confluența și deci și gura văii Iezerul și intrăm prin pădure pe valea Cîlcescu urmărind atent poteca paralelă cu pîrîul. După un urcuș susținut prin pădurea seculară ieșim la gol, unde pîlcuri de jnepeni și pajiști lasă destul loc pîrîului și potecii. După cca 200 min. de la gura p. Cîlcescu ajungem la o nouă confluență, cea a p. Cîlcescu cu p. Zănoaga Mare (acesta din urmă sosind din dreapta). Traversăm mai sus de confluență p. Zănoaga Mare și străbatem căldărușa ierboasă, apropiindu-ne de abruptul cu care începe pragul treptei glaciare. Poteca bine conturată pătrunde printre jnepeni și

stînci, abătîndu-se ușor spre stînga; ne apropiem treptat de firul apei Cîlcescu, care aici se aruncă în cascade. După cca 20 min. de urcuș trecem pîrîul pe malul drept și în cîteva minute sosim la nivelul lacului Cîlcescu (1935 m). Timp de urcuș total pînă aici 4–4½ ore. (Vezi și descrierea la tr. nr. 7).

De la l. Cîlcescu poteca marcată cu semne înprospătate se îndreaptă spre creasta principală. Ocolim lacul pe la nord apoi jumătate pe la vest și traversăm prin jnepeni, pe cărare, spre dreapta culmea scundă despărțitoare față de căldarea Zănoaga Mare. Coborîm puțin pe lîngă abruptul Păsări și traversăm îndelung larga căldare, în urcuș lent. Repere: bordeiul de piatrăși l. Zănoaga Mare situat la vestul căldării. Poteca trece pe lîngă lac și cotește la dreapta. De aici luăm apă pentru cca 7 ore. Urcăm apoi în semicerc către stînga pentru a ieși lîngă pereții Pietrei Tăiate. Aproape de creastă poteca marcată se unește cu poteca ciobănească de la stîna Găuri. Sus în creastă (2255 m) ne aflăm la ramificația potecilor spre Mohorul (est) marcaj triunghi roșu, și Parîngul Mare – Cîrja sud-vest marcaj bandă roșie. Timp de mers: cca 1 oră de la lacul Cîlcescu. Tot de aici, fără potecă, urcă itinerarul nr. 16 spre vf. Coasta lui Rus, pe creastă spre vest – nord-vest.

Din „trecerea Piatra Tăiată“ coborîm pe poteca principală în serpentine ocolind la nivel inferior „blocul“ de vîrfuri Piatra Tăiată – Coasta lui Rus, pînă ce regăsim creasta principală în șaua Ghereșul (stîlp de marcaj). De aici urmărim poteca în urcuș iute spre vf. Ieșul (ocol scurt pe la sud), pînă în șaua Ieșul (2325 m), cu o priveliște de o rară frumusețe. Cale de aproape 1 km poteca se menține la mare altitudine ocolind puțin pe la sud. vf. Picleșa (2335 m). Din șaua Picleșa (priveliște superbă spre căldarea Roșiile și zona Gemănarea – Stoenița – Cîrja!) ocolim vf. Gruitul, tot pe flancul sudic ieșind în șaua Gruitul (2305 m), la baza urcușului spre cel mai înalt vîrf, Parîngul Mare.

Urcușul la piscul cel mai înalt durează cca ½ oră și se desfășoară în lungul crestei. Evităm abruptul din dreapta urmărind cu strictețe poteca deviată uneori în serpentine pe latura sud-estică. Pe vîrfurile Parîngul Mare (2519 m) ajungem după cca 7½–8½ ore de la plecare (vezi și tr. nr. 7).

Reluăm traseul nostru, care de aici ne va purta într-o coborîre continuă de la 2519 m la 1168 m alt. Trecem de vîrf și parcurgem „acoperișul“ alpin spre vest; cărarea evită apropierea de abruptul nordic. După cca 500 m creasta se răsfrînge spre nord. (Atenție! Coborînd mai departe pe direcția „acoperișului“ vf. Parîngul Mare, ajungem pe piscul Gemănarea în v. Polatișteea!). Cotim deci un unghi de 90° spre nord și coborîm lent pe lîngă marginea abruptă în șaua Tecanul (2400 m). De aici poteca bine conturată urcă sub vf. Gemănarea (2426 m), depășește vf. Stoinița (2421 m) însă pe următorul vîrf, Cîrja (2405 m) trebuie să urcăm pînă în creștet. Aici lîngă grămezile de lespezi poposim cîteva minute sub impresia priveliștei încîntătoare asupra munților înconjurători. Timp de mers: 8½–9½ ore.

Din vf. Cîrja începe de fapt cea mai prelungă coborîre pînă la cabană. Prima parte a coborîrii este dură pe poteca tăiată în piatră sau peste lespezi în apropiere de abruptul răsăritean. În șaua Caprelor (2195 m) poteca revine exact pe muchie pe lîngă un mic refugiu de piatră. Depășim cele 3 proeminente ale. vf. Scurtu (2225 m) pe latura vestică și coborîm ceva mai repejor spre șaua Parîngului (1995 m), adîncită pe creastă înainte de ultimul vîrf important. Parîngul Mic (2074 m), ce se înalță spre nord. Din șaua părăsim creasta și urmărind poteca clară, scurtăm pe coastele sud-vestice ale Parîngului Mic, traversînd cîteva vîlcele, pînă ce atingem piciorul vestic, Parîngul Mic, într-un mic platou. Evităm ridicătura vf. Badea (1950 m) și coborîm pe lîngă limita pădurii de molid în poiana Nedeia (1700 m) unde se află în stînga o stîna iar în dreapta, mai jos, cabanele IEFS (în apropiere, izvoare cu apă de băut). Poteca marcată se menține spre vest coborînd iute,

direct prin pădure și culoar pînă la 1579 m, în poiana fostei cabane Parîng. Părăsind creasta ne orientăm la dreapta spre versantul vestic, intrăm în pădure de-a coasta în ușor coboriș pînă dincolo de „stîna lui Stedie“ în poiana de pe m. Troița. Lăsăm în dreapta o potecă ce urcă în poiană spre m. Troița; după o porțiune de cca 300 m pe orizontală reintrăm în pădure coborînd tot timpul; după cca 3 ore de la vf. Cîrja ieșim la șaua Rusu, lîngă cabana Rusu (1168 m) unde sfîrșește traseul nr. 8.

De la poiana Nedeilor se poate scurta traseul cu cca 30 min. dacă coborîm pe lîngă cabanele IEFS și stația terminus a telescaunului, parțial pe noua șosea, apoi pe poteca nemarcată prin pădure spre cantonul pastoral „Căsuța din Povești“. De aici prin poiana de pe m. Troița și prin pădure, pe deasupra „stînei lui Stedie“, ieșim direct în șaua Rusu, lîngă cabană.

Traseul nr. 9: Cabana Rîncea – m. Urdele – v. Iezerul – Cabana Obîrșia Lotrului

Timp de mers: 6½–7½ ore

Marcaj: triunghi roșu, potecă marcată, bandă roșie și triunghi roșu.

Traseul este greu accesibil iarna, recomandat numai pentru schiorii avansați.

Între cabana Rîncea (1580 m) și cabana Obîrșia Lotrului (1340 m) există legătură pe șoseaua nemodernizată DN 67 C în lungime de 31 km, care atinge în pasul Urdele cel mai înalt punct (2145 m). În lungul șoselei este considerat și marcajul triunghi roșu, în prezent nefolosibil. Traseul nr. 9 prezintă o variantă mai scurtă cu cca 5 km care folosește poteci marcate și nemarcate, trecînd prin zone și mai atractive, încă de la început ne aprovizionăm cu apă pentru cca 4 ore.

De la cabana Rîncea (1580 m) urcăm cca 5 min. direct la șoseaua alpină DN 67 C (km 18). Odată ajunși la nivelul șoselei pornim la stînga (nord). Priveliști largi și deosebit de atrăgătoare ni se înfățișează spre m. Redeiul, v. Gilortului și spre înălțimile Parîngului care domină imensitatea covorului de pădure. Urcăm pe nesimțite, ocolind vf. Corneșul Mare pe la vest, cînd atingem un ultim pîlc de pădure. Șoseaua ne poartă apoi la gol de munte, pe lîngă stîna Corneșul Mic (1655 m), de unde ni se oferă în toată plenitudinea coasta brăzdată de serpentine a vf. Păpușa (alt. max. 2136 m). Fie că urmărim șoseaua, fie că scurtăm pe poteca din spatele stînei toate buclele drumului, cîștigăm cu efort înălțime pînă către 1980 m alt. Ajunși sub stîncile și povîrnișul Păpușii șoseaua ocolește vîrfurile spre stînga urcînd mai domol în curmezișul pantelor vestice. Priveliștea măreață a vf. Parîngul Mare pălește parcă în spatele imensei cupole cu scrijelituri sub care ni se înfățișează vf. Mohorul. Stîncăria și căușurile primelor căldărușe vestesc frumusețile ce se ascund dincolo de Mohorul.

Ne apropiem de linia crestei principale; lăsăm în dreapta (km 23,5) o ramificație de drum spre spinarea Păpușii, iar ceva mai departe, la km 24,5 ieșim chiar pe culme în șaua Dengheru (2035 m). Ajungînd aici vom putea privi pentru prima dată spre bazinul Latorîței o întregă suită de văi și culmi pitorești ce se pierd în zare spre Tîrnovul Căpățînei și Ciunget. Timp de mers pînă aici: 1½ ore. Marcajul este rar și vechi.

Din șaua Dengheru ni se oferă două variante: una pe șosea peste m. Urdele (2228 m) pînă în șaua Urdele (2040 m) care este descrisă în sens invers la tr. nr. 17 și alta pe poteca de evitare a înălțimii Urdelor. Ultima este cea recomandată pentru tr. nr. 9.

Părăsim șoseaua alpină și ne abatem din platou în unghi de 45° spre dreapta, pentru a intra pe pantele nordice ale m. Urdele. Din marginea povîrnișului începe poteca ciobănească de ocolire pe m. Urdele. Intrăm pe potecă și coborîm lent peste mici jgheaburi alterînd cu porțiuni de grohotiș.

Astfel ne apropiem de ulucul văii Urdele axată pe direcția nord-sud. Ajungem la cca 1980 m alt. în preajma unor izvoare. Depășim izvoarele și ajungem la locul unde sîntem nevoiți să părăsim poteca ciobănească. Aceasta se îndepărtează de itinerarul nostru, coborînd la firul văii Urdele. Păstrăm înălțimea la care ne aflăm și intrăm pe un mic hățăș care se formează la stînga ațînîndu-se „la nivel“ pe poala povîrșiișului. După cca 10 min de mers urcăm ușor spre partea superioară a văii Urdele, intrăm în urcuș, pe șoseaua alpină pentru cca 250 m și în imediata apropiere a șeii Urdele (2040 m) ne abatem la dreapta. Atingem șaua Urdele și ne pregătim să urcăm pantele puternice ale m. Iezerul. Urmează serpentine înierbate; marcajul triunghi roșu reapare rar și destul de șters. Poteca se apropie de buza căldării Mohorul (sud) și după 20 min. ajungem pe platoul vf. Iezerul (2157 m). Timp de mers total: 2½–3 ore. Zona alpină se etalează spre vest cu numeroase creste, piscuri, căldări, ale căror profile se disting pînă către vf. Parîngul Mare și vf. Cîrja. Frumusețea acestor locuri este evidențiată și de adîncul văii Iezerul, cu lacul său singuratec, adăpostit sub meterezele forfecate ale m. Cîlcescu.

Briza aduce pînă la noi vuietul apelor vijelioase din jgheburile căldărilor...

Traseul nr. 9 are acum ca țintă imediată acest lac. Din vf. Iezerul ne orientăm spre sud (direcția vf. Mohorul) și coborîm pe aceeași potecă slab conturată (marcaj slab triunghi roșu) în șaua Iezerul (2090 m). Aici părăsim definitiv creasta principală și ne abatem la dreapta pe tăpșanele în trepte spre v. Iezerul (locuri cu izvoare). Direcția de mers: spre l. Iezerul. După cca 10 min. ne apropiem puțin de pantele Mohorului (bordei de mioare) apoi coborîm o nouă treaptă ierboasă, trecem apa Iezerului și urcăm scurt la bordul l. Iezerul (cca 1840 m) unde poposim. Ne aflăm în compartimentul glaciuar închis între Mohorul (est), Pleșcoia (sud) și m. Cîlcescu (vest).

După popas coborîm la pîrîu, trecem pe malul drept și prin golul de munte coborîm pe poteca ciobănească paralel cu pîrîul Iezerul aproape ½ oră; intrăm în zona pădurii la confluența p. Iezerul cu p. Cîlcescu, care vine din stînga. Ceva mai jos cu 200 m, în poiană întîlnim itinerariul traseului nr. 7 (marcaj bandă roșie); pînă aici timpul de mers este de 3–3¼ ore.

Pînă la cabana Obîrșia Lotrului vom urmări descrierea la tr. 7 (poteca marcată cu bandă roșie).

Traseul nr. 10: Cabana Voievodu – Poiana Muierii – Cabana Obîrșia Lotrului

Timp de mers: 6–7 ore

Marcaj: triunghi roșu

Traseu accesibil vara și iarna.

De la cabana Voievodu se poate traversa la cabana Obîrșia Lotrului urmărind în continuarea traseului nr. 6 poteca marcată cu triunghi roșu. Traseul nr. 10 urcă peste munți împăduriți și coboară apoi pe șoseaua alpină D.N. 67 C la Obîrșia Lotrului. De la cabana Voievodu (835 m) revenim pe D.F. Voievodul, cale de 200 m la gura p. Sterminosul (km 7,4) unde se află o cabană forestieră. De la gura văii Sterminosul intrăm pe șoseaua forestieră Sterminosul, trecem de gura văii Fetița, iar la 200 m de cabana forestieră ajungem la punctul de ascensiune: o poartă (săgeată) prin care se intră în zona plantată și care marchează începutul potecii pe m. Sterminosul. Părăsim șoseaua, intrăm în plantație și începem urcușul pe poteca marcată cu triunghi roșu (rar). Prima parte a urcușului este dură. Serpentinele sînt tăiate pe coasta înclinată, brăzdată pe alocuri de rîpe. După 25 min. de urcuș greu ajungem pe muchie, tăiem o serpentină prin pădure (versantul dinspre v. Fetița) și revenim exact pe muchie. De aici poteca marcată este însoțită și de marcajul forestier dungă roșie, cît ține culmea. Pe stînga se înșiră liziera făgetului, iar pe dreapta culmii defrișarea cu priveliște spre Lolaia (vest). După 1¼ ore de la plecare ne abatem pentru cca 5 min.

la stînga în pădure, pe o altă serpentină, revenind pe culme la 1330 m într-o poieniță. Urcușul se domolește pînă la o mică șa împădurită, apoi se iuțește din nou spre mici cocoșe umbrite de fagi. Traversăm un luminiș, o porțiune cu arbori prăbușiți și răzbatem în altă poiană frumoasă (1360 m). Poteca și marcajul ne conduc paralele cu liziera din stînga. Atenție: să nu se intre la dreapta pe poiană în jos! Traversăm o nouă șa îngustă cotim cca 30° la dreapta tot pe culme (lizieră de brazi în stînga) și urcăm la golul vf. Sterminosul (1435 m), unde sosim la cca 2½ ore de la plecare. Lîngă troiță se află o bancă pentru odihnă; priveliște frumoasă spre m. Capra (sud), m. Poiana Muierii (sud-est) și spre vf. lui Pătru (nord).

După popas reluăm traseul pe culmea Sterminosului, coborîm puțin spre stîna din marginea pădurii. Dincolo de stîna ocolim spre stînga o mică zonă de stîncărie (prăpastie spre sud); urmează o coborîre mai prelungă prin pădure (cca 40 m diferență de nivel) pînă în șaua Sterminosul. Urcăm de data aceasta pe porțiunea cea mai puțin frumoasă a itinerarului nostru: o pantă plină cu căzături de brad. Poteca se pierde sub trunchiuri, iar marcajul cît mai există ne îndrumă exact pe mijlocul culmii în urcuș.

După cca 50 min. de la vf. Sterminosul ieșim într-un luminiș, avînd în stînga linia crestei stîncoase. Din acest loc părăsim culmea care se înalță mult la creasta principală și intrăm în ocol larg pe versantul din dreapta noastră. Poteca trece prin luminișuri succesive deasupra izvoarelor Sterminosului. Priveliște spre Munții Retezat! Traversăm un izvoarăș iar la al 2-lea șipot ajungem exact în dreptul șei Poiana Muierii. Urcăm pieptiș 20 m diferență de nivel și sosim pe culmea principală în marginea Poienii (1665 m). Timp de mers pînă aici 4–4½ ore. Coborîm pe lîngă stîna direct spre est (stîlpii de marcaj lipsesc) cca 200 m pînă ce observăm la marginea de jos a Poienii două stîne; acolo regăsim și marcajul. Alături de triunghi roșu apare marcajul bandă albastră al traseului de la cabana Șurean prin Sălane la Obîrșia Lotrului. Marcajul dublu se dirijează în lungul unei mici șosele alpine, intrînd în pădure. Trecem de pe versantul nordic pe cel sudic al muntelui Tărtărău, menținînd numai curba de nivel. Trecem șaua cu poieniță și ocolim pe versantul împădurit izvoarele v. Pravățul ca să ajungem după cca 20 min. pe piciorul sudic Tărtărăul, la joncțiunea cu șoseaua D.N. 67 C (km 65,9). Aici se află un stîlp indicator cu marcaje turistice și rutiere. La șosea observăm prezența marcajului triunghi albastru care vine de la cabana Oașa. Priveliște frumoasă spre valea Lotrului și Mohorul.

Ultima parte a traseului nostru (marcaje bandă albastră, triunghi roșu, triunghi albastru) se desfășoară cale de 5 km pe șoseaua D.N. 67 C prin pădure; la km 61,2 trecem apa Pravățului pe malul dreptși după încă 200 m sosim în dreptul cabanei Obîrșia Lotrului (1340 m).

Traseul nr. 11: Cabana Obîrșia Lotrului – Groapa Seacă – Cheile Jiețului – Petroșani/Lonea

Timp de mers: 7½–9 ore.

Șosea națională nemodernizată: D.N. 7 A

Lungimea traseului = 27,5 km.

Traseu accesibil tot timpul anului.

Frumusețea deosebită a locurilor prin care trece șoseaua îl recomandă ca traseu de drumeție, chiar dacă pe ultima parte la ieșirea din cheile Jiețului (la km 7,3) el poate fi „scurtat“ folosind mașini ocazionale pînă la Petroșani.

De la cabana Obîrșia Lotrului (1340 m) coborîm cca 100 m pe șoseaua D.N. 67 C pînă la racordul cu șoseaua Voineasa D.N. 7 A). Cele două drumuri naționale urcă împreună pe valea

Lotrului cca 1,3 km pînă la ramificația spre Groapa Seacă (km 59,7 pe D.N. 67 C). Indicator turistic și rutier. Distanța corectă de aici și pînă la Petroșani, după bornele întîlnite pe șosea, este de cca 26 km. Lăsăm în urmă cabanele IF – de lîngă ramificație și pornim la dreapta pe șoseaua Petroșanilor (D.N. 7 A). Drumul este pitoresc, mai ales după ce trecem de defrișarea din curbași intrăm pe valea Groapa Seacă. Tot timpul urcăm prin pădure; la km 25,3 vom trece peste un pîrîu. După borna km 25 ajungem în poiana Gropii. Borna km 24 nu există pe teren (se pare că bornele km 25 și km 26 sînt de fapt bornele km 24 și km 25) După aproape o oră de la plecare trecem pîrîul Gropii și revenim la înălțime mare (km 22) spre vest. După cca 1½ ore de la plecare sosim în șaua Groapa Seacă (1598 m), adîncitură simetrică pe creasta de legătură dintre Munții Parîng și Șurean.

Din acest loc se poate urca pe traseul nr. 12 la vf. Capra și Poiana Muierii; tot aici sosește poteca traseului nr. 16 de pe Coasta lui Rus.

Din Groapa Seacă șoseaua D.N. 7 A începe o lungă coborîre, inițial „vijeliosă“, pînă la „Cotul Jiețului“ (diferență de nivel: cca 400 m, distanța: 5 km). Coborîrea decurge inițial prin pădure pe m. Coricia, cu rariști prin care se văd, peste adîncitura Jiețului, Munții Retezat. Trecem printr-o defrișare, șoseaua „înfășurînd“ coasta povîrnită și brăzdată de izvoare. La km 19,8 trecem pîrîul Coricia, la km 19 depășim un grup de cabane forestiere, și imediat traversăm pîrîul Ciobanul. Mai jos se văd lîngă drum alte barăci muncitorești, iar la km 17,5 lîngă apa p. Fometescu, pe malul drept, se ramifică la dreapta un drum forestier ce trebuie evitat. Coborîm pe valea Fometescu încă 1 km și ajungem în largă depresiune de la „Cotul Jiețului“ (1200 m) unde poposim. De la Obîrșia Lotrului pînă aici am străbătut cca 10,8 km, timpul de mers total fiind 2¾–3¼ ore. Aici se află o cantină pentru muncitorii ICH, pe malul drept, precum și o cabană a muncitorilor forestieri, pe malul stîng al Jiețului. Din fața cabanei începe un drum forestier pe Jieț în sus cca 4 km.

Continuăm coborîrea. Trecem de „Cotul Jiețului“ și după o scurtă porțiune de luncă largă, valea se strîmtorează anunțînd apropierea cheilor. De aici în jos cale de peste 2 ore vom merge numai pe lîngă apa învolburată, clocotitoare a năvalnicului Jieț, care sfîșie parcă în rădăcina munților albie mereu nouă. La km 15 trecem prin fața cabanei I.F. Valea Țiganului (magazin alimentar).

O curbă „în loc“ ne va deschide brusc o nouă lume: pereți și rîpe clocotind de cascade mai ales după ploi abundente, transformă parcursul într-o încîntare crescîndă. Lungimea traseului trece parcă neobservată cînd furați de zeci de locuri interesante căutăm să descifrăm măcar o parte din tainele cheilor, între km 15 și 14 pereții stîncoși se află numai pe malul drept; la km 13,9, lîngă o cruce în marginea de șosea, privim din unghi deosebit de spectaculos o cascadă ce se aruncă de pe soclul vălurit direct în Jieț. Noi curbe, noi priveliști splendide! La km 13,5 lîngă alte două cascade ce se dezlănțuie pe pereții Zăgăniilor, trecem apa Jiețului pe malul drept. Aici se mai vede, încă, urma fostei poteci temerar aninate de pereții cheilor, cîndva singura cale de acces în sălbăticia acestor meleaguri. După cca 5 ore de mers ajungem în mica luncă de la gura p. Mija (950 m; km 11,9). Trecem apa din nou pe malul stîng. Munții se strîng iarăși, curbele se îndesesc între colții de piatră și spinările împădurite. La km 11 pe malul opus un funicular coboară bușteni de-a lungul rîpei p. Ursului. Peisajul atinge maximum de frumusețe abia de aici înainte! Jiețul fierbe în cataracte, izbind și scobind stîncile la curbele necrezut de strînse. Șoseaua „rade“ pereții și pîraiele șipotesc din streșini stîncoase chiar pe deasupra noastră! La km 9,6 pe malul opus se află o cascadă înaltă șuvoid în Jieț de la înălțime, iar la km 9, chiar sub noi, sosește cu zgomot un pîrîu care vine cu forță prin ulucul asemănător unei piste de bob tocmai din fruntariile

Parîngului Mic. Cele mai spectaculoase splendori se văd însă la 3–400 m mai departe cînd pereții verticali și puternic șanțuiți închid pur și simplu valea. Pe unde trece Jiețul? Dar șoseaua? Ne apropiem și observăm strîmtoarea „La clești“, greu de imaginat, dominată de formidabile jgheaburi care sfîșie doi colți alpini. O cascadă macină muntele exact între cei doi colți, pulverizîndu-se în undele nebunești ale Jiețului. Scăpăm din „Clești“ printr-o curbă în care șoseaua și Jiețul se înfrățesc pînă la km 8; pe dreapta, pereții mari se termină în creasta înaltă, împodobită de cîte un pîlc de mesteceni. O ultimă surpriză de proporții ni se dezvăluie: peretele formează o surplombă de la care, mai jos, valea se lărgește brusc într-un peisaj cald, cu pășuni domoale. Trecînd pe sub această „poartă“, din dreptul căreia și Jiețul scapă în luncă rămînem uimiți de contrast: adineaori vuiet și strîmtoare, acum liniște și lărgime. Poposim cîteva minute (km 7,5). Ultima parte a parcursului se desfășoară prin Lunca Jiețului cca 0,5 km pînă în dreptul casei silvice Jieț. În apropiere trecem printr-un nou gîtlej de cheie mică și ieșim în peisajul obișnuit localităților din preajma Văii Jiului. Șoseaua ne poartă pînă la km 5 prin localitatea Jieț. La ramificația de la km 5 avem de ales între două variante:

- a) Să ieșim la Petroșani urmărind șoseaua D.N. 7 A la stînga (indicator rutier) cale de 5 km peste dealul Maicii și prin valea Maicii. Timp: 1¼ ore.
- b) Să ieșim la Lonea, traversînd Jiețul pe pod și urmărind șoseaua de pe dig pe malul drept al Jiețului pînă la marginea orașului Lonea și mai departe pe dreapta pînă la stația auto în direcția Petroșani. Timp: 1 oră.

Traseul nr.12: Cabana Obîrșia Lotrului – Groapa Seacă – vf. Capra – Poiana Muierii – Cabana Voievodu.

Timp de mers: 8¾–10 ore.

Șosea, potecă nemarcată, potecă marcată cu triunghi roșu.

Traseu greu accesibil iarna; recomandat doar schiorilor avansați.

Traseul urmărește în primul rînd urcușul la vf. Capra (1927 m), care permite cea mai frumoasă și cuprinzătoare priveliște asupra versantului nordic al Munților Parîng.

Prima parte a traseului este comună, timp de 2¾ ore, tr. nr. 11 pînă la Groapa Seacă (1598 m). De aici părăsim șoseaua D.N. 7 A îndreptîndu-ne spre nord. Intrăm în pădure pe poteca de culme. După cca 10 min. ieșim la gol de munte. Aci poteca cotește la stînga și urcă desprinzîndu-se treptat de liziera pădurii către versantul sudic al m. Scovarda (apropiere, o stîină). Pentru a vedea însă priveliști deosebite părăsim cca 25 min. poteca și urcăm direct spre nord. După un urcuș pieptiș de cca 15 min., ajungem pe un platou (1815 m) însemnat cu stîlp, de unde se desfășoară o imensă priveliște. Spre nord-est se văd culmile plate ale Cindrelului, spre est valea Lotrului și lacul Vidra; spre surpinderea noastră, apar la orizont, spre est, culmile Munților Făgăraș, care zimțuiesc zarea peste adîncimile văii Lotrului. Spre sud se profilează căldarea Jiețului, vf. Parîngul Mare și căldarea Mija. De la înălțimea platoului mergem „la nivel“ spre vest cca 10 min. pentru a reîntîlni poteca ciobănească; intrăm pe ea și ocolim toată spinarea m. Scovarda pînă în șaua „La Comanda“ (1805 m) unde găsim și apă de izvor. Aici părăsim din nou poteca ciobănească pentru accesul la vf. Capra (nord-vest), o culme golașă și ușor accesibilă. Urcăm pe lîngă o viroagă apoi pe umărul sudic ne îndreptăm spre vf. Capra unde sosim după 1–1¼ ore de la ș. Groapa Seacă.

Din vîrf admirăm, spre vest, tot bazinul Jiului de Est, Munții Șurean dar mai ales Munții Retezat. Peisajul este dominat de crestele Parîngului care se desfășoară în evantai de la vf.

Parîngul Mic, la vf. Cîrja, vf. Parîngul Mare, vf. Mohorul, pierzîndu-se în culmi tot mai scunde spre Munții Căpățînii. Jos, pe coastele împădurite, se vede șoseaua nr. 7 A care coboară spre Jieț (tr. nr. 11).

Din vf. Capra revenim pe același itinerar pe lângă viroagă în șaua „La Comanda“, lângă poteca ciobănească. Evităm o potecă aflată mai jos și care se îndreaptă spre stîna Costișele. Poteca de sus, cea care ne folosește, „taie“ coasta estică a m. Capra și după ce atinge șaua Capra ocolește pe la est pîlcurile de jnepeni de pe „Fața Costișelor“. Coborîm cca 100 m diferență de nivel pînă în șaua Buha, ocolim vf. Buha (1905 m) și ieșim la stînga sus pe lângă un mic izvor în șaua Pravățului. De aici poteca trece pe versantul vestic. Ocolim vf. Pravățul (puternic extins spre sud-est; alt. 1893 m). Treptat, ne apropiem din nou de culmea din dreapta care scade și ea în înălțime. Poteca revine exact pe mijlocul culmii; spre nord după ce depășim un vîrf scund intrăm în pădure pentru scurtă vreme. Sosim într-o poiană urmărind cu atenție poteca ce se abate pe versantul vestic trecînd pe lângă un izvor; la stînga se află liziera pădurii. Ocolim astfel pe curba de nivel tot pe versantul vestic vf. Poiana Muierii, traversăm o nouă limbă de pădure și, ocolind ușor spre dreapta, sosim în șaua Poiana Muierii (1665 m). Timp total de mers: 6–7 ore. De aici putem reveni la cabana Obîrșia Lotrului pe tr. nr. 10, sau putem intra în Munții Șurean peste m. Sălăne (marcaj: banda-albastră).

Scopul itinerarului nr. 12 este însă atingerea cabanei Voievodu pe tr. nr. 10, în sens invers. Vom prezenta pe scurt unele aspecte generale ale traseului, amănuntele putînd fi urmărite la descrierea tr. nr. 10. Din mijlocul șei Poiana Muierii (fără stîlp indicator) vom coti 90° la stînga coborînd pe potecă (marcaj rar, triunghi roșu). Coborîm prin poiana îngustă cca 20 m diferență de nivel pînă ce intrăm în pădure. Aici lângă un izvor poteca face un unghi de 90° spre dreapta. Cca 30 min. coborîm lent de-a coasta pînă ce atingem culmea m. Sterminosul, culme pe care vom coborî continuu. Pe parcurs întîlnim stîna Sterminosul, poiana și vf. Sterminosul (1435 m). Atenție cînd ieșim pe culmea îngustă (cca 1300 m) din pădure (pădure pe dreapta și defrișare pe stînga) vom observa cu atenție locul unde poteca marcată părăsește linia de creastă. Cotim la stînga și coborîm cca 300 m diferență de nivel pe o coastă înclinată urmărind zig-zag-urile potecii pînă la șoseaua D.F. Sterminosul. Odată ajunși la șosea coborîm cca 200 m pînă la „obîrșia“ Jiului de Vest. Cabana Voievodul (835 m) se află pe malul nordic al pîrîului Voievodul la cca 200 m pe șosea și încă 100 m pe potecă (vezi și tr. nr. 6).

Traseul nr. 13: Stîna Roșiile – Lacul Verde – vf. Cîrja – m. Slivei – Stîna Roșiile

Timp de mers: 4½–5½ ore

Itinerar nemarcat, potecă marcată cu bandă roșie, potecă nemarcată. Traseul este accesibil numai vara pentru turiștii avansați.

Din mijlocul căldării Roșiile se pot parcurge o serie de trasee frumoase în zonele de abrupt și spre lacurile glaciare risipite în căldările vecine. Unul din acestea este traseul nr. 13 care oferă o inedită vizită în căldarea Sliveiului cu lacuri frumoase, ocrotite de piscuri înalte.

Plecăm de la stîna Roșiile (1925 m) spre nord pe lângă țarcul de „piatră“, începem urcușul domol către stînga ca să găsim firul unei mici poteci de berbeci (nemarkată), care înconjoară tot muntele Sliveiul pe fruntea nordic, (la cca 1950 m alt.) Deci urcuș ușor pe coasta presărată cu lespezi și tufe de ienuperi. După cca 20 min, ne rotim după configurația „frunții Sliveiului“, trecînd de căldarea Roșiile, în ținutul căldării Sliveiului. Pe acest versant ne menținem la nivel, intersectînd „pînze“ de jnepeni și grohotișuri, apoi o mică muchie laterală timp de încă 20–25

min. În curînd după un bord de terasă se văd cele 3 lacuri înfrățite din căldarea principală a Sliveiului: mai jos l. Slivei, la mijloc Lacul Mic, iar mai sus cel mai frumos și mai mare dintre ele, Lacul Verde. Mai sus de acesta se mai află încă două ochiuri de apă. Coborîm printre jnepeni între l. Slivei și Lacul Mic, oprindu-ne la un mic popas. De aici se vede semeț piscul Stoenița și alpina „custură a Cîrjei“. Putem observa la poalele custurii o căldare largă, primitoare, unde se odihnesc pe o treaptă mai înaltă apele lacului Custurii.

De la l. Sliveiul trecem pe latura nord-vestică peste lespezi, ieșind la largul căldării printr-o breșă în jnepeniș. Prin pajiște urcăm ușor spre vest, trecem pîrîul Custurii pe malul stîng și ne lăsăm călăuziți de apă pînă la locul unde ea izvorăște din pragul lacului Custura. Alegem un pasaj ierbos în dreapta izvorului și după cca 15 min. de urcuș pe acest prag, ajungem la malul l. Custura, o oglindă de apă ce reflectă în limpezimea ei toată asprimea Cîrjei. Aici, deasupra căldării, muntele se înalță sălbatec sfișiiind cerul cu creste ascuțite. Timp de mers pînă aici: 1¼–2 ore. La popas ne aprovizionăm cu apă pentru 2–3 ore.

Ocolim lacul pe la nord și depășim o morenă parțial înierbată ca să ajungem la baza unui vast „cîmp“ de grohotiș adunat chiar sub pereții Custurii. Exact spre vest se deschide între pereți un intrînd terminat sus cu mici hornuri care răspund la pajiștile înclinate de sub vf. Cîrja. Urcăm pe lespezi pînă la mijlocul acestui intrînd (privește extraordinară asupra zonei alpine Custura), loc înclinat și periculos pe ploaie sau polei. Mai sus începe zona alpină a itinerarului de cca 20 min., în care vom avea de parcurs un traseu de gradul 1 A (pentru turiști avansați). Panta este de 45°. Urcăm pînă la capătul grohotișului, la baza stîncilor. În stînga, un jgheab larg, se înfundă sub peretele triunghiular. În dreapta lui, un jgheab mai mic cu margine de stîncă proteguitoare pe stînga, ne permite cățărarea pe lespezi. În dreptul peretelui care închide hornul vecin și pe latura dreaptă urcăm cca 10 m diferență de nivel o mică săritoare cu prize bune (înclinarea cca 50°), ieșind sus la pajiștea neted înclinată, dar accesibilă de lîngă vf. Cîrja; durata de ia l. Custura ¾–1 oră; timp total de mers 2½–3 ore.

Pentru alpiniști există o ieșire mai îndrăzneată; din marginea inferioară a intrîndului se formează spre dreapta o „poliță“ care în cîteva minute ne scoate chiar pe Custura Cîrjei. De aici există posibilitatea urcușului alpin exact pe creastă, spre vest, pînă la vf. Cîrja. (în caz de vreme nefavorabilă turiștii aflați la l. Custura pot ieși în creasta principală la poteca marcată cu bandă roșie prin fundul căldării Stoenița în lungul unui povîrniș cu mari grohotișuri.)

Din vf. Cîrja, traseul nr. 13 folosește pentru întoarcere la tabără porțiunea traseului nr. 7 marcat cu bandă roșie pînă la vf. Gemănarea (timp de ½–¾ oră), iar de aici poteca ciobănească pe m. Sliveiul la nord-est; traseul nr. 13 coboară în continuare prin căldarea „Seaca Parîngului“ la stîna Roșiile. (Vezi și tr. nr. 14 unde se află descrierea amănunțită a acestei porțiuni.) Timpul total de mers: 4½–5½ ore.

Traseul nr. 14: Stîna Roșiile – m. Slivei – Piciorul Gemănarea – v. Polatiștea – Iscroni

Timp de mers: 8¼–9 ore.

Potecă nemarcată, marcaj cruce roșie, șosea

Traseu recomandabil numai vara.

Din creasta centrală a Munților Parîng se poate coborî direct în defileul Jiului, asemeni traseului nr. 2, dar într-un alt sector, la fel de interesant și de pitoresc.

De la stîna și locul de tabără Roșiile pornim spre sud vest spre lacul Zănoaga Stînei. După cca 200 m de ocoliș pe lîngă zona mlăștinoasă din aval de lac, sosim în locul de unde începe vizibil

„poteca nemarcată a Sliveiului“. Urcăm în serpentine pe malul stîng al pîrîului care alimentează lacul cu apă. După cca 10 min. de urcuș atingem nivelul terasei și cotim la dreapta tot în urcuș, depășind o mică platformă unde se află lăcușoarele Zănoagele Ursului. Ceva mai sus la un izvor de altitudine din apropierea potecii ne aprovizionăm cu apă pentru cca 3 ore. Traversăm izvorul mai sus de Zănoagele Ursului și cotim brusc la dreapta spre serpentine; ceva mai departe intrăm pe brîna cu vedere frumoasă spre lacul Roșiile și muntele Gruiul. După ce trecem de capul stîncos, urmează noi serpentine, sosind pe o altă platformă cu pîrîiaș (cascade în dreapta). Traversăm izvorul pe buza pragului cu cascadă, loc cu priveliște spre căldarea Roșiile. De aici spre sud-vest se întinde căldarea „Seacă Parîngului Mare“, o imensitate de lespezi și sfîrîmături imense dominate de pereți și surplombe sculptate în stîncile vîrfurilor Gemănarea și Parîngul Mare.

De la acest ultim pîrîiaș începem urcușul greu la dreapta, în diagonală pînă la un taluz prelung (depozit morenic). Ajunși pe taluz cotim la stînga pe coama lui cca 300 m, traversăm o adîncitură îngustă longitudinală și pe ultimele serpentine atingem creasta m. Sliveiul (la 2250 m). Priveliște splendidă în toate direcțiile! De aici urcușul și orientarea nu pun probleme, coama și poteca fiind repere sigure pentru traseul nostru. Urcăm mai întîi la vf. Sliveiul (2420 m); pe contrapantă coborîm apoi fără probleme în șaua Sliveiului (2403 m). Ultimul urcuș, durează cca 10 min. pînă la vf. Gemănarea* (2426 m), vîrf pe care îl atacăm pe flancul nordic. La coborîrea pe partea sudică a vîrfului întîlnim poteca traseului nr. 7 (8), marcaj bandă roșie. Timp de mers pînă aici 1½–2 ore.

În șaua Gemănării urmează să traversăm creasta și să ne avîntăm într-o coborîre vertiginoasă și de lungă durată de la cca 2400 m pînă la cca 520 m alt. Exact din șaua începe spre vest poteca de coborîre perpendiculară pe poteca de creastă. Serpentine dese se lasă vertiginos pe piciorul scurt și povîrnit al Gruniilor. În stînga se conturează o prăpastie (Zănoaga Gruniilor), o căldare ascunsă pe jumătate privirilor noastre și pe care poteca o evită pînă la cca 2200 m. Din mijlocul muchiei, poteca ciobănească se abate brusc la stînga și coboară în serpentine lungi spre firul pîrîului Tecanul care izvorăște din Zănoaga Gruniilor rămasă acum deasupra noastră. Traversăm la stînga, de-a coasta, valea Tecanul, străbatem un platou povîrnit pe lîngă jnepeniș, loc în care poteca se răsfiră și urcăm foarte puțin pe culmea imensă care coboară direct din vîrfurile Parîngul Mare. Ajungem fără potecă pe platoul „la coliba“ (2000 m), exact pe spinarea m. Gemănarea. În preajma locului unde ne aflăm se văd grămezi de lespezi, începînd de aici traseul nostru se menține numai pe culmea m. Gemănarea: ocolim grupul de stînci pe dreapta (potecă clară – semne răzlețe cruce roșie) și după cca 10 min. revenim pe lîngă jnepeni pe mijlocul culmii. Jos în prima șaua pe care o întîlnim se vede o stîna. Poteca se abate ușor la stînga pe lîngă izvoare bogate cu apă (uluce).

De la stîna Muncelul, cum se numește acest loc (1805 m alt.) se vede spre valea Surpată (est) o priveliște interesantă asupra vîrfurilor Parîngul Mare și asupra povîrnișului Mîndrei. Poteca ciobănească ocolește pe curba de nivel, prin stînga, vf. Muncelul începînd chiar de la stîna, fixîndu-se după 15 min. din nou pe culme. Pe lespezile răsărite dintre ienuperi se văd alte semne de marcaj (cruce roșie), din ce în ce mai dese și mai folositoare.

Coborîm accentuat printre ienuperi încă 10 min. pînă atingem limita superioară a pădurii de molid. La lizieră remarcăm pe dreapta două stîne curate, îmbietoare la popas. Sîntem în locul numit „La Răscol“ (1630 m alt.). Timp de mers pînă aici: 3¼–3¾ ore.

* Localnicii îi mai spun „lumînarea“

De aici înainte coborâm prin pădure 200 m, străbatem prin goliște locul din preajma vf. Răscol (1637 m), apoi coborâm prin rariștea culmii, pe marginea povârnișului aflător în stînga. După o serie de serpentine pe parcursul cărora trecem din zona brădetului în cea a făgetului pătrundem într-o poiană largă și frumoasă, situată în pantă mare, unde poteca se pierde. Puțin lateral, pe dreapta se ridică construcția stînei „La Frunte“ (cca 1450 m). Mai jos de stîna lîngă un fag secular izolat, regăsim poteca și semnul cruce roșie. Poteca ne conduce spre fundul șei (1390 m) la capătul vestic al imensei poiene, unde se află o altă stîna („La Stînila Gemănarea“), în preajma căreia drumeagul se bifurcă. O variantă se menține chiar pe culme și descinde în valea superioară Polatiștea (cca 1 oră), iar alta mai vizibilă cotește lent spre dreapta (semne de marcaj), direcție pe care o vom urma și noi. Pătrundem deci în pădure călăuzindu-ne de semnele de marcaj; trecem pe lîngă un bordei aflat la liziera Poienii Lungi, urmărind cu fidelitate culmea. Traversăm o porțiune îngustă de pădure (cca 50 m lungime) și sosim într-o poieniță lîngă o troiță (1260 m). Locul este împrejmuț. Trecem printr-o poartă și continuăm coborîrea pe muchia șerpuită, pe lîngă liziera din dreapta pădurii, fără să ne depărtăm de mijlocul culmii (rare semne de marcaj). La capătul de jos al poienii (1151 m) cotim imediat la dreapta și părăsim muchia pe serpentinele care se abat pe flancul drept (vest) într-o poieniță pitorească. Ieșim în unghi de 45° la stînga din poiană și după cca 150 m ne abatem direct în jos prin pădurea deasă urmărind poteca (marcaj satisfăcător numai pe alocuri) ce se zbate în serpentine pînă la firul văii Cutreasa (850 m). În punctul de întîlnire cu poteca ce însoțește v. Cutreasa, se află un ultim semn de marcaj. La cca 50 m mai jos trecem apa peste pietre pe malul opus. Aici vom evita poteca mare ce urcă la dreapta pe coasta Ogrinului și coborâm de-a lungul apei Cutreasa cca 3 min. pînă cînd malul drept devine inaccesibil. Trecem din nou prin apă pe malul stîng și prin lunca mai largă sosim după cca 20 min. de mers prin cheile Cutresii la vărsarea ei în Polatiștea (795 m). Trecem pîrîul Polatiștea pe punte și ieșim la șoseaua D.F. Polatiștea lîngă o rudărie și un centru de colectare a fructelor de pădure. De aici circulă autocamioane direct la Petroșani. Timp de mers pînă aici 6–7 ore.

De la centrul de colectare vom urmări drumul forestier la vale, cale de 6 km (cca 1¼ ore) prin cheile pitorești ale Polatiștei. La gura Polatiștei (520 m alt.) ieșim în șoseaua națională nr. 66; din acest punct mai parcurgem 4 km fie cu o ocazie fie pe jos pînă la Iscroni (556 m alt.), la stația de autobuze pentru Petroșani.

Traseul nr. 15: Cabana Obîrșia Lotrului – ș. Ștefanul – m. Cărbunele – vf. Mohorul – „Hornul Lacurilor“ – I. Cîlcescu

Timp de mers: 6½–7½ ore

Marcaj: bandă roșie, șosea, potecă nemarcată, marcaj triunghi roșu (rar). Traseu accesibil vara numai pentru turiști avansați

Înnoptare în cort.

Traseele nr. 15 și 16 pot constitui un circuit cu două etape (două zile) în jurul văii de obîrșie a Lotrului. Traseul nr. 15 folosește pe prima parte firul șoselei alpine D.N. 67 C de la Obîrșia Lotrului (1340 m alt. km 61) și pînă la șaua Ștefanul (1915 m alt.; km 49,5). Pe această distanță vom lăsa după 1,3 km ramificația șoselei spre Petroșani (traseul nr. 11), iar la km 7 ramificația potecii marcate cu bandă roșie spre I. Cîlcescu (traseul nr. 8). Imediat ce ieșim din pădure la gol de munte întîlnim o cășărie, unde luăm apă în bidon pentru cca 4 ore, apoi urcăm la ș. Ștefanul pe scurtăturile din latura șoselei ajungînd după 2½–2¾ ore la locul unde părăsim șoseaua.

Pe culmea muntelui urcăm spre sud peste m. Cărbunele. După 40 min. de urcuș moderat sosim pe vârful nordic Cărbunele (II), la 2162 m alt. loc cu priveliște frumoasă spre căldările Iezerului, Cîlcescu, Zănoaga Mare și Găuri. Mai departe spre sud platoul m. Cărbunele coboară puțin într-o șa apoi atinge vârful sudic Cărbunele (I) la 2172 m alt. Pînă la vf. Iezerul (2157 m) traversăm o altă șa, ceva mai îngustă. Dacă ne menținem în apropiere de marginea abruptului răsăritean putem să admirăm în voie Zănoaga Urdelor, șerpuirile șoselei alpine aninate temerar pe coastele prăpăstioase ale Muntinului și Urdelor. Timp de mers: $4\frac{1}{4}$ – $4\frac{3}{4}$ ore.

Ajunși la marginea platourilor ierboase ne pregătim-să intrăm în „știnuturile“ stîncoase; primul din acestea este vf. Mohorul, o cupolă enormă, roasă de foștii ghețari. „Brîul“ de piatră este întrerupt în dreptul șei Iezerului, loc prin care ne vom strecura și noi. Pe scurta distanță pînă la ș. Iezerul (2090 m), timp de 10 min. poteca noastră este comună și traseului nr. 9 (marcaj rar cu triunghi roșu). Traseul nr. 9 se abate din șaua Iezerul la dreapta fără marcaj, în timp ce poteca spre m. Mohorul păstrează semnele amintite. Reluăm urcușul de data aceasta dur pe muchia nordică Mohorul pe lîngă abruptul estic al căldării Mohorului. Poteca este clară și taie serpentine printre lespezile tot mai numeroase. La cca 2200 m alt. panta este în întregime stîncoasă și poteca trece peste lespezi. Pînă aici (timp total de mers: 5 – $5\frac{1}{2}$ ore) poteca ne-a purtat în zig-zag pe muchie, pentru ca în sus calea ciobănească și marcajul să ocolească vf. Mohorul, spre dreapta, pînă în ș. Pleșcoia. O altă posibilitate de excursie mai interesantă, recomandabilă numai pe vreme bună, este urcușul fără marcaj direct la vârful, apoi coborîrea pe culme tot în ș. Pleșcoia.

Pentru cei ce doresc să ocolească vf. Mohorul, poteca ciobănească marcată (rar triunghi roșu) servește drept fir călăuzitor. Din punctul de abatere de pe muchia nordică urcușul se domolește. Pornim în unghi de 45° la dreapta, peste lespezi, urmărind un palier cam la jumătatea înălțimii între vârful și abruptul spre căldarea Iezerului. După cca 10 min direcția se modifică puțin spre stînga ieșind pe pante mai primitive, cu iarbă și lespezi. Treptat ni se dezvăluie valea superioară a Iezerului care mai sus de lacul Iezerul este „ruptă“ de o altă treaptă glaciară, pe fundul căreia odihnește un mic lac. Valea este închisă la sud de culmea ierboasă a m. Pleșcoia. Puțin la vest de șaua Pleșcoia distingem două rîpe (ravene) de obicei fără apă. Poteca de ocol atinge șaua Pleșcoia (2175 m) în stînga rîpelor. Timp total de mers: $5\frac{1}{2}$ –6 ore.

Pentru drumeții dornici să urce pe vf. Mohorul din punctul din care părăsim poteca marcată, urcăm pe lespezi cca 20 min. În lungul muchiei spre sud, pînă la cota maximă: 2337 m, marcată de „oameni de piatră“. O priveliște cuprinzătoare se deschide spre depărtări: depresiunea Gorjului, partea răsăriteană a Parîngului, Munții Căpățîinii (mai ales Buila); tot de aici se poate urmări în cele mai bune condiții panglica argintie a șoselei, alpine de la Rînca peste Urdele, pînă la ș. Ștefanul... Coborîrea din vf. Mohorul cere o atenție mai mare la orientare; pentru început străbatem cei 200 m de platou somital în direcția sud-sud-vest apoi ne rotim treptat spre sud-vest pe culmea lată, presărată cu lespezi, pînă în ș. Pleșcoia. Timp de mers pe variantă $\frac{3}{4}$ –1 oră. Izvor temporar lîngă marginea de sud a șei.

Pe platoul ierbos al șei Pleșcoia poteca se pierde în mici cărării care toate dau roată pe deasupra celor două rîpe, urcînd ușor spre vest. Marcajul lipsește! Urcăm pe mijlocul pantei la poalele vf. Setea Mare (2365 m) cca 25 min. pînă la nivelul unei platforme întinse, de fapt „jugul“ dintre vf. Setea Mare și ramificația sa nordică: m. Cîlcescu. Lăsăm în stînga urcușul spre vf. Setea Mare și ne abatem spre dreapta cca 200 m în lungul platoului. Înainte ca panta să urce spre nord la creasta Cîlcescu, ne oprim pentru orientare la marginea abruptului vestic. Din locul cel mai scund al platoului (2205 m alt.) se formează spre vest două hornuri accidentate care

răspund în căldărușa de lângă pereții nordici Setea Mare. Hornul din dreapta (nord), numit „Hornul Lacurilor“, este singura cale pe unde se poate coborî la l. Cîlcescu, de aici încă invizibil.

Coborîrea pe vreme nefavorabilă (ceață, polei etc.) este nerecomandabilă. În acest caz fie se va așeza tabăra, fie se va ocoli tot muntele Setea Mare. La vest de acesta urmărim poteca traseului nr. 16 pînă la „trecerea Piatra Tăiată“ iar în final ne călăuzim cu ajutorul marcajului bandă roșie (traseul nr. 7) pînă la l. Cîlcescu. Această rută ocolită durează 1½–2 ore.

Intrarea în „Hornul Lacurilor“ este relativ simplă. Din șa coborîm pe panta iute, ierboasă cca 20 m diferență de nivel, apoi ne abatem la dreapta spre capătul superior al „gîtlejului“ unde apare și marcajul triunghi roșu. Urmează o porțiune mai dificilă pe panta de 45–48° înclinare, în zona strîmtă a hornului (praguri scurte, lespezi instabile, fâgașe de oi). După cca 30 m. diferență de nivel fâgașele de oi sînt ceva mai clare și se adăpostesc pe pante mai domoale lângă pereții căldării dinspre m. Cîlcescu. După cîteva zeci de m distanță coborîm direct la locurile mai primitive, lângă păienjenişul izvoarelor alpine adunate într-o căldare mică. Locul este deosebit de frumos. Jos pe o treaptă inferioară se văd lacurile Pencu și Vidal, iar pe ultima treaptă și l. Cîlcescu, ținta traseului nostru. Aici, sus, ceva mai lateral, mai departe de marii pereți nordici se ascund după bariere de jnepeni „familia lacurilor Păsări“, un ținut spectaculos (traseul nr. 16).

De pe palierul căldării amintite coborîm pe lângă izvoare (vezi și traseul nr. 16) apropiindu-ne de pragul glaciuar. Continuăm coborîrea peste prag cca 100 m diferență de nivel, trecem pe lângă lacurile Pencu (1991 m) și Vidal (1987 m) ca în final să descindem pe treapta inferioară la l. Cîlcescu (1935 m). Tabăra se poate monta în zona răsăriteană a căldării, avînd grija protejării de stricăciuni a acestor locuri încîntătoare.

Traseul nr. 16: l. Cîlcescu – l. Păsări – vf. Coasta lui Rus – Groapa Seacă – Cabana Obîrșia Lotrului

Timp de mers: 6¾–8 ore

Marcaj: triunghi roșu traseu nemarcat, șosea.

Traseu inaccesibil iarna.

De la locul de tabără amintit la traseul nr. 15, mergem de-a lungul lacului Cîlcescu spre sud. La coada lacului intrăm pe hățașul care se menține în apropiere de șuvoiul pîrîului Pencu, urcînd susținut pragul glaciuar; după cca 20 min. ajungem pe treapta lacurilor Pencu (vest) și Vidal (est), două frumoase „ochiuri de mare“ adăpostite între abrupturile m. Cîlcescu (est) și muntelui Păsări (vest). Traversăm pajiștea din preajma l. Pencu și reluăm urcușul pe un nou prag, care închide căldarea la sud. Poteca marcată rar cu triunghiuri roșu străbate un teren cu iarbă și mici grohotișuri. După cca 35 min. de la plecare sosim într-o căldărușă suspendată la baza pereților Setea Mare, căldărușă cu izvoare bogate.

Lăsăm spre est itinerarul marcat cu triunghi roșu (rar) spre „Hornul Lacurilor“ (tr. nr. 15) și cotim la dreapta fără marcaj spre vest. Urcăm mici trepte cu grohotiș, traversăm, un „căuș“ cu lăcșor și strecurîndu-ne pe lângă „bariera“ de jnepeni din dreapta și marele povîrniș cu lespezi din stînga, ajungem după cca 50 min. (în total) lângă l. Setea Mare (2093 m), iezer mic însă de o deosebită frumusețe. Acest lac se odihnește la marginea stîncărilor din imensa „Căldarea Dracului“ și trimite un pîrîu sprintar pe sub lespezi în l. Păsări, care se află mai jos cu 17 m. Coborîm pe țarmul nordic al l. Păsări, traversăm pîrîul ce se formează din lac, într-o poieniță și înconjurăm lacul pe lângă păduricea de jnepeni pînă la capătul nordic. De aici hățașul nemarcat ne conduce pe lângă pîrîul care vine din treaptă în treaptă prin locuri frumoase. În stînga, dincolo de

morena tivită cu jnepeni se întind pustiul cu lespezi al „Căldării Dracului“. În dreapta jnepenișul unduiește sub adierea brizei pînă la creasta m. Păsări, locul prin care vom ieși în creastă. Urcăm așadar pe lîngă pîrîiașul tot mai firav, care leagă cîteva „ochiuri de apă“ etajate la mică distanță pînă la nivelul unei mici poiene cu ultimul lăcșor limpede, la poalele marilor înălțimi. Hățașul cotește brusc la 90° în dreapta indicîndu-ne drumul prin culoar în jnepeniș și după cca 100 m, o nouă deschidere în stînga ne permite să ajungem după un urcuș scurt și comod pe creasta m. Păsări; – timp de mers pînă aici 1¼ ore. Ne aflăm într-o șa netedă din care creasta inundată de jnepeni începe să se ascuță spre sud. Ocolim jnepenișul cca 7 min. căuțînd trecerea liberă pe versantul vestic, apoi urcăm la stînga direct în creasta îngustă și tot mai degajată de desiș. Poteca șerpuiește printre tufe de jneapăn, chiar pe muchia stîncosă. Ne vom menține strict pe creasta care capătă pe alocuri caracter alpin (mici trepte și mici țancuri). În porțiunea finală trebuie să depășim un loc rău unde panta este dură iar îngustimea crestei solicită atenția în mod deosebit. După ce depășim această porțiune scurtă (cca 10 m diferență la nivel), sosim pe o creastă foarte îngustă dar netedă. Priveliștea de aici este minunată: jos, în căldări, licăresc lacurile abia vizitate, iar spre est se ridică greoi cupola Mohorului, acoperită în parte de abrupturile hîde din Setea Mare; spre vest, chiar sub noi, se cască abisul pînă în Zănoaga Mare, căldare vastă în care strălucesc undele lacului cu același nume.

Încă cîteva metri pe creasta m. Păsări și ieșim pe creasta principală a Parîngului, imediat la est de vf. Setea Mică unde intrăm pe poteca bine bătută, dar slab marcată (triunghi roșu); timp de mers: 2–2½ ore.

După popas pornim spre vest în lungul crestei principale. La scurt timp depășim vîrfurile puțin proeminente Setea Mică (2278 m) și coborîm lent pe lîngă marginea abruptului care se înlănțuie spre nord pînă la m. Piatra Tăiată. Ocolim mici zone cu lespezi, apoi depășim cîteva mici strungi continuate cu locuri inaccesibile (nord) și după cca 2½–3 ore sosim la „trecerea Piatra Tăiată“ (2255 m), loc în care intersectăm poteca traseelor nr. 7 și 8. Din acest loc urmează un urcuș iute, pe teren stîncos (cca 10 min.) pînă în vf. Piatra Tăiată (2298 m). În timpul urcușului pe creastă se deschid priveliști spectaculoase spre zona stîncosă cu care se închide la sud-vest căldarea Zănoaga Mare.

Din vf. Piatra Tăiată noi ținuturi glaciare se perindă în vale; spre nord se întinde vasta căldare Găuri, închisă de creste accidentale; priveliștea cea mai frumoasă a traseului nostru o vom afla însă din vf. Coasta lui Rus (2301 m), vecinul vestic către care ne îndreptăm de-a lungul unei scurte creste alpine, presărată cu lespezi. Trecem pe lîngă stive de lespezi („La Foi“) și după aproape 3 ore atingem punctul cel mai înalt al traseului; priveliște amplă spre căldarea și lacul Găuri, precum și spre crestele Țiganului (nord) și Stăncior (nord-vest).

În vf. Coasta lui Rus creasta principală se divide: o ramură vestică se îndreaptă prin vf. Ieșul (priveliște alpină) spre vf. Parîngul Mare, cealaltă, nordică, unește Munții Parîng cu Munții Șurean; în lungul acesteia urmează și tr. nr. 16.

Începem coborîrea spre nord pe un povîrniș prelung care înconjură căldarea Găuri (abrupt în dreapta). Spre căldarea Ghereșului (vest) pantele sînt ceva mai accesibile. După 15 min. ajungem în curmătura Țiganului (2227 m). Mai departe urcăm domol spre nord, pe coasta cu lespezi care ne scoate în vf. Găuri (2244 m). La est se află abruptul „Pereților albi“. Din vf. Găuri se ramifică la nord-est o muchie care împarte căldarea Găuri în două părți inegale: „căldarea mare Găuri“, la sud-est (cu lac), și „căldarea seacă Murgoci“, la nord-est.

Din vf. Găuri coborîm printre lespezi apoi pe lîngă o stîncă masivă și poposim în vf. Pietrele (2155 m). În apropiere se află grupul celor trei ace verticale numite „La șezătoarea urșilor“.

Alături un „sfinx“ de piatră își profilează silueta pe fundalul celei mai spectaculoase înșirui de creste din zona centrală a Parîngului.

Coborîm în continuare pe lespezi panta nord-estică, abătîndu-ne ușor spre dreapta. Intrăm pe potecă în jnepeniș, coborînd mereu pînă la un prim platou; în poiana dintre jnepeni ne oprim pentru un scurt popas la l. Ciobanul (Iezerul Pietros = 1980 m), lac nival situat pe culme. Poteca largă se dirijează acum spre nord printre jnepeni. Ea ne conduce cca 350 m pînă la marginea căldării Zănoagă (nord); ocolim spre nord-est pe marginea platoului și ieșim din zona jnepenișului; apoi revenim pe mijlocul crestei principale pe care o urmărim în coborîre pînă în șaua Ciobanul (1824 m). În apropiere se află cîteva lacuri mici. Evităm poteca din dreapta și atacăm panta m. Ciobanul Mare (1944 m) pînă la $\frac{3}{4}$ din înălțime apoi ne abatem în ocolire pe la vest de vîrf. După ce depășim vf. Ciobanul, continuăm coborîrea spre nord pe culme pe lîngă pîlcuri de brădui apoi prin pădure pînă în șaua Groapa Seacă (1598 m), la D.N. 7 A (km 22,4); timp total de mers: $5\frac{3}{4}$ – $6\frac{3}{4}$ ore.

Din ș. Groapa Seacă vom urmări timp de 1– $1\frac{1}{4}$ ore D.N. 7 A la dreapta, coborînd în valea Lotrului la cabana Obîrșia Lotrului (5,9 km). Vezi și traseele nr. 11 și 12.

Traseul nr. 17: l. Cîlcescu – Piatra Tăiată – vf. Mohorul – m. Păpușa – Cabana Rîncea

Timp de mers: 6–7 ore

Marcaj: bandă roșie, triunghi roșu, șosea

Traseul nu este accesibil iarna.

Pe porțiunea inițială de acces la creasta principală, de la l. Cîlcescu (1935 m) la „trecerea Piatra Tăiată“ (2255 m) putem urmări timp de 1– $1\frac{1}{4}$ ore poteca traseelor nr. 7 și nr. 8, marcaj bandă roșie.

Sus pe creastă se află o inscripție care arată direcțiile „spre Cîlcescu“, „spre Rusu“ și spre „Rîncea“, ultima fiind cea utilă pentru traseul nostru. Pornim deci spre est–sud-est pe poteca de creastă (marcaj rar și vechi – triunghi roșu). În stînga se înșiră abrupturile Zănoaga mare, iar în dreapta pante mai blînde. Poteca șerpuiește în apropiere de cumpăna apelor, urcînd lent spre vf. Setea Mică (2278 m), o înălțime puțin proeminentă. Depășim acest vîrf, apoi pe un mic platou lăsăm în stînga capătul m. Păsări (tr. nr. 16) și trecem în dreptul ținutului auster al Căldării Dracului. „Cîmpuri“ de lespezi enorme căptușesc abrupturile la poalele m. Setea Mare; jos, pe treptele inferioare, licăresc lacurile cu maluri dantelate: Păsări și Setea Mare; pădurile de jnepeniș acoperă alte prăpăstii și totodată căușurile lacurilor Vidal, Pencu și Cîlcescu, vestite prin frumusețile lor.

Potecă se îndreaptă spre m. Setea Mare, aoătîndu-se mai mult pe latura sudică. Pentru a avea mereu priveliști frumoase urcăm pe muchie o pantă iute și după $2\frac{1}{4}$ – $2\frac{1}{2}$ ore de la plecare atingem cota vîrfului Setea Mare (2365 m), de unde ni se dezvăluie priveliști de neuitat! Piscurile se înșiră spre vest semețe pînă la trapezul vf. Parîngul Mare și dincolo spre vf. Cîrja! Spre est cupola Mohorului cu toată enormitatea sa mai lasă loc spre culmile frumos ordonate care pornesc din Păpușa și Galbenul spre „țara Gorjului“.. După un popas plăcut reluăm traseul.

Evităm poteca ciobănească ce coboară direct spre sud și ne lăsăm pe pantele iuți pe lîngă marginea abruptului, spre est. La jumătatea coborîrii (cca 2205 m) se formează un platou din care începe m. Cîlcescu (nord). La marginea vestică a platoului se află „Hornul Lacurilor“, trecere dificilă prin care se strecoară cei care urmăresc tr. nr. 15.

Fără abatere coborâm spre est apoi ușor spre est-sud-est pentru a regăsi capătul potecii marcate în s. Pleșcoaia (2175 m). Până acolo lăsăm în stînga începutul a două mari rîpe aflate la obîrșia v. Iezerul, prin dreptul căreia pășim acum.

Din ș. Pleșcoaia poteca ocolește în urcuș ușor vf. Mohorul, abătîndu-se pe versantul nord-vestic. Aproape de capătul acestui ocol intrăm în grohotiș, unde poteca serpuiește, apropiindu-se de muchia nordică Mohorul. La cca 2200 m alt. ajungem pe această muchie și coborâm pe serpentine (abrupt în dreapta) pînă în ș. Iezerul (2090 m). De aici și pînă la cabana Rînca, cu excepția m. Urdele, traseul nostru este comun cu traseul nr. 9. Urcăm pe poteca înierbată pe pantele comode ale vf. Iezerul și după aproape 3½ ore sosim la 2157 m.

Pe platoul Iezerului direcția de mers se schimbă cu 90° la dreapta (est). Poteca reapare clară pe marginea abruptului spre căldarea Mohorului și ne conduce în coborîre pe serpentine pînă în ș. Urdele (2040 m) lîngă șoseaua alpină 67 C. De aici itinerarul traseului nr. 9 urmărește poteca de ocol al m. Urdele pe la nord, în timp ce noi urcăm pe scurtătură pe lîngă serpentinele spectaculoase ale șoselei alpine, spre fruntea m. Urdele. Fără să atingă piscul, șoseaua ajunge la cota 2145 m, cel mai înalt punct al său, considerat pînă nu de mult record rutier în țara noastră. Pînă la cabana Rînca vom urmări în exclusivitate: șoseaua, trecînd prin șaua Dengheru, coborînd apoi pe m. Păpușa, înainte de m. Corneșul Mare trecem pe lîngă stîna (1655 m), apoi intrăm în pădure pe flancul vestic al muntelui. În dreptul km. 18 zărim mai jos (dreapta) cabana Rînca (1580 m), spre care coborâm direct, la capătul a 6–7 ore de excursie.

Traseul nr. 18: Cabana Rînca – vf. Păpușa – Curmătura Oltețului

Timp de mers: 4½–5½ ore

Marcaj: triunghi roșu, șosea, potecă nemarcată

Traseul nu este recomandabil iarna, înnoptare în cort sau la stîna din curmătura Oltețului.

Acest traseu completează parcursul crestei principale a Munților Parîng (tr. nr. 7 și 17) pînă la limita estică. De la cabana Rînca și pînă la șaua Dengheru urcăm continuu spre nord pe șoseaua alpină 67 C, cale de 5,5 km (vezi tr. nr. 9). De la stîna luăm apă pentru 4 ore. Imediat ce șoseaua se alătură crestei principale observăm o ramificație de drum la dreapta (2015 m). Părăsim șoseaua și urcăm timp de 2–3 min. pînă ce atingem platoul șei Dengheru la poalele vestice ale vf. Păpușa. De aici direcția se schimbă către est (poteca nemarcată). Evităm potecile ce se abat pe la nord de vf. Păpușa și urcăm direct pe urmele de „drum de jeep“ pînă la vf. Păpușa (2136 m). Acoperișul vîrfului este prelungit pe direcția S–N. Ca să admirăm cele mai interesante priveliști ne abatem cale de cîteva minute la dreapta pînă în „cioaca“ vf. Păpușa aflat la extrema sudică a acoperișului. Vf. Păpușa ne oferă una din grandioasele priveliști din Parîng, în care punctul de atracție îl constituie panglica argintie a șoselei alpine. Putem vedea departe spre sud cabana Rînca și șoseaua care ocolește vîrfurile ondulate ale Corneșului Mic, Corneșul Mare, Plopul, pierzîndu-se după un ocol elegant în spatele m. Cerbu. Spre vest se remarcă cupola vf. Mohorul, brăzdată de rîpe și grohotișuri, cupolă care ascunde în parte noianul de vîrfuri ale Parîngului Central.

După acest popas încîntător reluăm traseul, coborînd în șaua de nord-est la baza vf. Cioara. Aici poteca de ocol reapare din stînga și se îndreaptă pentru un nou ocol tot pe latura nordică a m. Cioara. Noi vom urca însă direct la vf. Cioara (2122 m) de unde se vede o căldare, brăzdată de stînci, în care se adună primele izvoare din bazinul r. Galbenul.

Din vf. Cioara coborâm într-o șa adâncă, apoi urcăm o pantă iute în vf. Galbenul (2133 m). La est de vf. Galbenul traversăm o nouă șa afundă, evităm o potecă la dreapta (sud) apoi urcăm moderat spre m. Bălescu, pe care poteca ciobănească îl „taie“ pe marginea sudică.

Trecând pe platoul somital al m. Bălescu ajungem la poalele vf. Mușetoaia (2058 m) pe care îl ocolim în lungul potecii pe latura nordică. În timpul acestui ocol prelung direcția de mers se schimbă spre nord-est pînă în șaua Micaia (1950 m). În mijlocul șei se găsește lăcuțul Micaia, iar mai jos, spre nord, în apropiere de bordeiul de mioare, izvoare cu apă bună de băut; timp de mers pînă aici $3\frac{3}{4}$ – $4\frac{1}{2}$ ore.

În fața noastră se înalță masiv m. Micaia, ultimul vîrf mai însemnat din șirul răsăritean al Parîngului, începem urcușul pe muchia de sud-vest a vîrfului lăsînd în stînga și în dreapta două poteci ciobănești care ocolesc muntele. Sus pe platoul vf. Micaia se desfășoară o largă priveliște spre zona centrală a Parîngului, dar mai ales asupra pitorescului munților Latoriței. De aici spre est formele glaciare de relief dispar din peisaj, fiind înlocuite cu pante prelungi, văi strîmte, pajiști și păduri. Spre nord remarcăm o ramificație voluminoasă: m. Igoiul pe unde trece o potecă ciobănească bine conturată.

Parcurgem în întregime tot platoul Micaia, pe direcție nord-est. Ajungînd la marginea nord-estică (priveliște spre Munții Căpățînii) ne vom orienta cu atenție spre est, ca să intrăm corect pe culmea principală descrescătoare. Cotim mai întîi ușor la dreapta, spre marginea de sud a platoului, iar după 40–50 m distanță coborîm roată spre stînga (est) cca 400 m distanță, o diferență de nivel de 50–60 m. Atingem astfel creasta principală într-o zonă clară și depășim vîrful nord-estic Micaia (2075 m). De aici culmea se îngustează și pe golul muntelui coborîm o pantă iute pe direcția est pînă în curmătura Oltețului (1615 m), o șa foarte frumoasă, situată în golul muntelui exact la separația Parîngului de Căpățîna. Tabăra pentru cort se poate fixa pe latura sudică a curmăturii în apropierea stîinii și a limitei pădurii de conifere.

În afară de tr. nr. 19, de aici se poate alege traseul de creastă din Munții Căpățînii (vezi tr. nr. 10, 9, 8 prezentate în „Munții Căpățînii și Coziei”, Ed. CNEFS, 1968) sau se poate coborî în valea Latoriței (tr. nr. 2, aceeași călăuză).

Traseul nr. 19: Curmătura Oltețului – Cheile Oltețului – Polovragi

Timp de mers: $4\frac{1}{2}$ – $5\frac{1}{2}$ ore

Marcaj: potecă nemarcată, șosea forestieră

Traseu accesibil în tot timpul anului.

La sfîrșitul excursiei în lungul crestei Parîngului, cea mai comodă ieșire din munte este traseul nr. 19, pe șoseaua forestieră, cale de peste 18 km.

Din curmătura Oltețului* (1615 m) sau mai precis de la stîna cu același nume (1585 m) vom începe coborîrea spre sud, pe poteca ce se formează puțin în stînga stînei; După cca 4 min. prin pădurea de molid ieșim în defrișare, acum plantată: cu molidiș tînăr. După o coborîre de cca 10 min. ne apropiem de vîlcelul Curmăturii (dreapta), coborîm un prag stîncos, trecem p. Curmăturii și ieșim pe malul vestic. Ne despărțim treptat de pîrîu pătrunzînd în făget și coborîm pe coastă în lungul potecii pe o direcție paralelă cu pîrîul Curmăturii. După cca 30 min. de la plecare, atingem firul văii și trecem pe malul stîng al pîrîului. Coborîm în continuare pe lîngă pîrîu și la gura p. Urieșul (timp total cca 45 min.) ajungem la cabana I.F. Urieșul și la D.F. Olteț (km 18; 1190 m. alt.).

* Recent prin curmătura Oltețului s-a tăiat o șosea care leagă Valea Latoriței de Valea Oltețului.

Pînă la Polovragi vom urmări șoseaua forestieră care străbate îngusta vale a Oltețului, lată pe scurt punctele principale pe care le atingem: cabana I.F. Cujba, la km 12 (1040 m alt.), la km 6 cabana I.F. Izmana. La km 3 valea se lărgeste în „Luncile Oltețului“ unde se află un canton rutier și cabana I.F. (735 m). De aici în jos urmează partea cea mai frumoasă a traseului. Valea se strîmtează brusc și intrăm în cheile Oltețului tăiate în calcare. Trecem Oltețul pe malul drept, apoi pe malul stîng, descoperind din unghiuri neașteptate peisaje demne de penelul celui mai iscusit pictor. Stîncile verticale adînc brăzdate strîng apele în vîltori care spumegă. Șoseaua „afîrnă“ tăiată în perete și curînd ne poartă pe lîngă gura peșterii Polovragilor, o deschidere mare, care tînuiește frumeseți subpămîntene.

După o serie de șerpuiți șoseaua ne scoate brusc la capătul de jos al cheilor; locul se lărgeste, pădurea „coboară“ pînă la drum. După o curbă largă (izvor) ajungem la capătul D.F. Olteț la km 0 (la 18 km de la I.F. Urieșul), în preajma mănăstirii Polovragi (610 m alt.), început de Barbu Pîrîianu la 1643 și terminat de Constantin Brîncoveanu în anul 1713, monumentul se află într-o splendidă poziție, avînd ca fundal pereții albi de calcar ai cheilor Oltețului. Pe lîngă drumul comunal apar treptat casele ipolovrăgenilor. După 2 km ajungem în centrul mării comune, vestită pentru tîrgul anual ce se ține aici la poalele munților, în ziuă de 20 iulie. Dacă turiștii își pot potrivi excursia cu perioada vestitei manifestări populare oltenești, vor avea prilejul să admire frumosul port național, folclorul, felurite obiecte de artizanat meșteșugite de oameni harnici care trăiesc la poalele Parîngului și Căpăfînii.

Din Polovragi pînă la D.N. 67, pe unde trec autobuzele spre Rm. Vîlcea și Tg. Jiu, mai sînt cca 2 km de drum local.

Traseul nr. 20: Sîtna Roșiile – valea Roșiile – valea Jiețului – „Cotu Jiețului“

Timp de mers: 2½–3 ore

Șosea forestieră, potecă nemarcată

Traseu nerecomandabil iarna

O posibilitate rapidă de ieșire din zona centrală, alpină a Munților Parîng, mai ales pe vreme nefavorabilă parcursului pe creste este aceea a traseului nr. 20, care folosește o potecă recent tăiată prin jnepeniș și pădure în apropiere de firul apelor Roșiile și Jieț.

Itinerarul începe spre nord de sîtna Roșiile (1925 m alt.) Poteca lasă mai întîi o variantă care se abate în dreapta peste pîrîul Roșiile în direcția „frunții Ghereșului“ și coboară spre treapta glaciară, ierboasă imediat inferioară celei pe care se află sîtna. Ne menținem la cca 30 m distanță de apă, pe malul stîng, urmărind șerpuirile potecii spre o nouă treaptă și mai joasă. De la nivelul acestei ultime trepte glaciare ne abatem vizibil către stînga, intrînd în jnepeniș. Poteca bine conturată ocolește larg spre stînga, ca de lîngă povîrnișul muntelui Slivei să înceapă să se apropie din nou de firul apei.

Coborîrea se accentuează pe panta acoperită cu jnepeni deși, între care se ridică exemplare de Pinus cembra. La 30 minute de la plecare traversăm apa Roșiile, fără punte, pe malul drept, înainte de trecerea apei intrăm în zona pădurii de molid.

Atenție! Înainte de traversare vom evita firul unei poteci secundare ce se menține în jos pe malul stîng. De asemenea, după traversarea apei evităm și poteca ramificată în dreapta, spre coasta muntelui Ghereșul.

Ajunși pe malul drept al pîrîului continuăm coborîrea prin pădure. La cca o oră de la plecare sosim într-un luminiș lîngă refugiul de vînătoare Roșiile (1440 m alt.), unde poposim. Refugiul se

află, în stînga, la cîțiva metri mai jos de potecă. În imediată apropiere curge un izvorăș (apă de băut).

După popasul reglementar reluăm coborîrea pe potecă cca 200 metri pînă în dreptul locului unde pîraiele Roșiile și Ghereșul dau naștere Jiețului (1415 m alt.). Traversăm apa Ghereșul și urmăm la stînga, paralel cu Jiețul poteca ce coboară spre capătul șoselei forestiere. Această parte a traseului se desfășoară tot prin pădure, avînd în permanență în stînga la mică distanță Jiețul, care spumegă în patul său de stînci. După cca 15 minute de coborîre panta se înclină mai tare, iar poteca ne aduce după cîteva șerpuiuri la capătul șoselei forestiere Jieț (cca 1365 m alt.). Peste poiana rezultată prin defrișare se distinge înapoi o priveliște cuprinzătoare asupra văilor Ghereșul și Roșiile, despărțite de puternica „frunte a Ghereșului“.

De acum în jos șoseaua forestieră ne călăuzește cale de peste 4 km, mai întîi pe malul drept, apoi de la gura văii Slivei (1318 m alt.) pe malul stîng. După cca 2 km de mers pe șosea ne găsim în dreptul văii Coasta lui Rus (dreapta), a cărei priveliște frumoasă ne îndeamnă să ne oprim pentru cîteva minute: apa pîrîului vine în trepte, pe cascade străjuite pe flancuri de pădure și pereți sclipitori. În apropiere de cascade distingem firul unei poteci care urcă la stînele din Coasta lui Rus și mai departe către stînele din Găuri și Cîlcescu.

Ultimii 2 km ai șoselei forestiere sînt mai puțin spectaculoși: șoseaua se strecoară de-a lungul culmilor scunde pe lîngă Jieț care spumegă cu aceeași energie între malurile sale stîncoase. Sosim astfel la capătul a 2½–3 ore de coborîre continuă la cantonul silvic Jieț (1200 m alt.), loc în care șoseaua forestieră Jieț se racordează la șoseaua națională 7 A (Brezoi – Voineasa – Petroșani) la km 16,5. (Peste Jieț se află cantina și barăcile U.H.E. Lotru de la „Cotu Jiețului“). De aici putem continua excursia fie către cabana Obîrșia Lotrului, la dreapta (cca 3–3½ ore; cca 11 km), urmărind descrierea traseului nr. 11 în sens invers, fie către Petroșani și Lonea, la stînga (4–5 ore; cca. 16,5 km), pe traseul nr. 11 în sensul descris.

ASPECTE DE IARNĂ

1. Pante pentru schi

Munții Parîng oferă pante deosebit de favorabile pentru practicarea schiului turistic și de performanță. Schiul de performanță a luat avînt în Valea Jiului mai ales în ultimii 20 de ani, răstimp în care au fost amenajate pîrtii corespunzătoare. La amenajarea pîrțiilor o contribuție mare și-au adus pe lîngă localnici și studenții IEFS. Prin dotarea cu mijloace de transport mecanic (telescaun și teleschi) pîrțiile din Parîng oferă schiorilor din Valea Jiului condiții similare bazelor de schi din Valea Prahovei și Postăvarul (ceea ce lipsește deocamdată în zona subalpină este o cabană turistică modernă și încăpătoare, cabana Rusu fiind insuficient de încăpătoare).

Cele mai cunoscute pîrtii din apropierea Petroșanilor sînt:

a. „Pîrtia Mare“, pe fața nord-vestică a vf. Parîngul Mic, se observă și din oraș asemeni unui „B“ încrustat ca un decupaj în pădure. Diferența de nivel: 800 m. Este pîrtie de concurs pentru schiori avansați, fiind dotată cu un schilift. La capătul de sus al pîrtiei (cca 1700 m) se află cabana IEFS.

b. Pîrtia „la Troița“, pe fața vestică a m. Parîngul Mic, începe de sub cantonul pastoral „Căsuța din Povești“ (cca 1540 m) și se termină la nivelul potecii turistice lîngă stîrfa lui Stedie (1380 m). Se poate continua coborîrea prin defrișare pînă la cabana Rusu (1168 m). Este accesibilă și începătorilor.

Accesul la ambele pîrtii se face de la cabana Rusu pe poteca marcată (tr. nr. 1) cu variante directe pe pîrtia „La Troița“. În 1973 se inaugurează primul telescaun din Valea Jiului și din Parîng care constituie un eveniment deosebit pentru dezvoltarea schiului și a drumeției pe acești munți.

Stația de îmbarcare pentru telescaun se află la șosea în v. Maleia la „podul lui Rusu“ (1090 m). Distanța pe șosea la cabana Rusu: 1 km. Distanța pe scurtătură: 300 m. Telescaunul urcă direct la cota 1700 m, situată pe creasta m. Parîngul Mic, în apropiere de capătul superior al „Pîrtiei Mari“ și pîrtiei „La Troița“. Tot acolo se află și cabana de debarcare, instalațiile mecanice și unele amenajări folositoare turiștilor.

c. Pîrtia „Slima“, splendid amplasată pe versantul nordic al vf. Parîngul Mic este neamenajată. Poate fi folosită numai pe porțiunea inferioară (zăpadă multă cu o durată îndelungată), în șaua Slima. Accesul spre pîrtie se face pe poteca ciobănească care trece pe la mijlocul „Pîrtiei Mari“ apoi prin pădure pe la izvoarele p. Maleia, pînă la ieșirea în poiana Slima.

2. Trasee de iarna

Turismul în zonele muntoase este greu de conceput iarna fără schiuri. Cum există o serie de trasee foarte frumoase și în Parîng, accesibile numai pe vreme favorabilă, le recomandăm pe următoarele: 1, 5, 6, 7 (parțial) 8 (parțial), 9 (parțial), 10, 11.

Traseul nr. 1. este recomandabil iarna la urcuș pe șosea (variante A), iar la coborîre pe varianta C.

Traseele Nr. 5 și 6 urmăresc D.N. 67 C și D. F. Jiul de Est fără să prezinte puncte periculoase.

Traseul nr. 7 este recomandabil schiorilor-turiști cu pregătire medie, de la cabana Rusu pînă la vf. Scurtu și înapoi (cca 4 ore); iar pentru schiorii avansați pînă la vf. Parîngul Mare și înapoi (cca 6–8 ore). Porțiunea de itinerar șaua Badea – șaua Parîngul Mic *se va efectua numai pe creasta, peste vf. Parîngul Mic!* Versantul sudic Parîngul Mic este expus la avalanșe. Porțiunea ș. Caprelor – vf. Cîrja și înapoi se va străbate fără schiuri, dar cu colțari și piolet. Pe porțiunea ș. Parîngul Mic – vf. Parîngul Mare sînt prezente cornișe pe latura nord-estică a crestei. Ele se vor evita cu atenție păstrînd o distanță de 10–20 m. față de linia crestei spre vest.

Traseul nr. 8 este recomandabil numai pe distanța cabana Obîrșia Lotrului – l. Cîlcescu. Zona cea mai dificilă: pragul glaciari de sub nivelul lacului, în zona de stînci și jnepeni acoperiți.

Traseul nr. 9. Prima parte a acestuia, cabana Rîncea – sub vf. Păpușa, este un splendid traseu de iarnă, relativ ușor accesibil. Nu se recomandă ascensiunea pe muchia sudică la vf. Păpușa! Porțiunea de șosea de pe coasta abruptă de la sud-vestul vîrfului este expusă avalanșelor!

Traseul nr. 10 este accesibil în întregime schiorilor avansați. Atenție! La ieșirea din v. Sterminosul pe m. Sterminosul, panta abruptă reclamă urcușul cu colțari.

Traseul nr. 11, de șosea, este accesibil fără schiuri.

Redactor: RUȘINARU ELISABETA

Tehnoredactor: CISELSCHI ALEXANDRA

Apărut: 1974. Tiraj: 5 200. Bun de tipar: 9.IV.1974.

Coli de editură: 4,34. Coli de tipar: 2,66+1 hartă.

Tipărit la Întreprinderea poligrafică Sibiu

Șos. Alba Iulia nr. 40